

Azərbaycanın uğurlu layihələri beynəlxalq nümunəyə çevrilir

BMT-nin Dövlət Xidmətləri Forumunda iştirak edən qonaqlar ölkəmizdə vətəndaşlara xidmətlərin göstərilməsi istiqamətində görülən işlərin, şəffaflığın, tətbiq edilən innovativ yeniliklərin şahidi oldular

Bir neçə gün əvvəl Azərbaycan növbəti beynəlxalq tədbirə evsahibliyi etdi. İyunun 24-26-da Bakıda BMT və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin birgə təşkilatlığı ilə BMT-nin Dövlət Xidmətləri Forumu keçirildi. Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən forumda dünyanın 190-dan çox ölkəsindən 800-dən artıq nümayəndə iştirak etdi.

İslahatlar hökumət-vətəndaş münasibətini yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəltdi

Xatırladaq ki, bu forum 2003-cü ildən etibarən 23 iyun - BMT-nin Dövlət Xidmətləri Günü ərzində hər il təşkil olunur. Məqsədi isə dövlət xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı aktual məsələlər üzrə müzakirələrin aparılması, habelə bu istiqamətdə qabaqcıl təcrübələrin mübadiləsidir. Bu mənada BMT-nin Dövlət Xidmətləri Forumu dövlət xidmətlərinin aktual problemləri, bu sahədə innovasiyalar

və texnologiyaların tətbiqi, eləcə də digər vacib məsələlərin müzakirə edildiyi, o cümlədən dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olmaq üçün beynəlxalq platformadır. Həmçinin forum çərçivəsində dövlət xidmətləri sahəsində dünya üzrə ən qabaqcıl və innovativ modellər müzakirə edilmişdir.

Bakı forumu dövlət xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində Azərbaycanı təmsil edən ilk BMT tədbiri kimi tarixə düşdü. Forumun Azərbaycanı təmsil edən gələcəkdə isə, buna zəmin yaradan ən önəmli amillər ölkəmizdə dövlət xidmətləri sahəsində qazanılmış

nailliyətlərdir. Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi islahatlar nəticəsində Azərbaycanda hökumət-vətəndaş münasibətlərində daha çevik mexanizmlərin tətbiqi, bürokratik engəllərin aradan qaldırılması istiqamətində vacib addımlar atılıb. Bu da nəticədə ölkəmizdə vətəndaşlara dövlət xidmətlərinin göstərilməsini yeni keyfiyyət mərhələsinə yüksəltdi. Bu sahədə islahatların ən bariz nümunələrindən biri "ASAN xidmət" mərkəzlərinin yaradılmasıdır. "ASAN xidmət" in məqsədi dövlət orqanlarının xidmətlərinin göstərilməsində vətəndaşların razı salınması, şəffaflığın təmin edilməsi, müasir texnologiyaların, "bir qapı" prinsipinin tətbiq olunmasıdır. Əsas prinsipləri operativlik, şəffaflıq, nəzakətçilik, məsuliyyət, etik davranış qaydalarına nəzarət və rahatlıq olan "ASAN xidmət" mərkəzləri öz fəaliyyətini yüksək standartlar çərçivəsində quran və inkişaf etdirən dövlət orqanı qismində "vahid məkan" prinsipinə əsaslanır.

Məqsəd dövlət xidmətlərini alçatan, rahat, asan və səmərəli etməkdən ibarətdir

Yarandığı gündən ölkə ictimaiyyətinin rəğbətini qazanan "ASAN xidmət" tezliklə beynəlxalq ictimaiyyətin də diqqətini cəlb edib və 2015-ci ildə BMT-nin Dövlət Xidmətləri Mükafatına layiq görüldü. Bütün bu amillər də BMT-nin növbəti forumunu Bakıda keçirmək qərarına çox ciddi təsir göstərib. Bir sözlə, forumun Bakıda keçirilməsi Azərbaycanın dövlət xidmətləri sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlərin beynəlxalq səviyyədə yüksək dəyərləndirilməsidir.

Forumun açılışında çıxış edən Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva səmərəli dövlət qulluğu sistemi sahəsində Azərbaycanın uğurlarını tədbir iştirakçılarına diqqətinə çatdırdı. Qeyd etdi ki, bu sahədə ölkəmizdə görülən işlərin

əsas hədəf və məqsədi yeni xidmətlərin insanlara yönəlməsindən və vətəndaşların keçmişdə üzleşdiyi çətinliklərin aradan qaldırılmasından, dövlət xidmətlərini insanlar üçün alçatan, rahat, asan və səmərəli etməkdən ibarətdir. "Vahid pəncərə" prinsipi əsasında dövlət xidmətlərinin göstərilməsi ideyasının bu cür ərəşəyə gəldiyini qeyd edən Mehriban Əliyeva ASAN adının Azərbaycan dilində, mənaca, həmçinin "asan" olduğunu vurğulayaraq dedi: "ASAN xidmət" Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə genişmiqyaslı dövlət idarəçiliyi islahatlarının bir hissəsi kimi 2012-ci ildə təsis edildi. Xalq isə dərhal bu islahatları alqışladı. "ASAN xidmət" Bakıda kiçik pilot layihə ilə fəaliyyətə başladı. Həmin vaxt xalqın tələbatlarına şəffaf, alçatan, səmərəli və rahat şəkildə cavab vermək məqsədilə bir neçə dövlət xidmətləri göstərən qurum bir binaya toplandı.

Ardı 4-cü səh.

Kanadanın General-Qubernatoru zati-aliləri xanım Jüli Peyet

Hörmətli xanım General-Qubernator! Ölkənin milli bayramı - Kanada Günü münasibətilə Sizi və bütün xalqınızı öz adından və Azərbaycan xalqı adından səmimi-qəlbən təbrik edirəm.

Ümidvaram ki, Azərbaycan-Kanada əlaqələri, ölkələrimiz arasındakı dostluq və əməkdaşlıq münasibətləri xalqlarımızın mənafərinə uyğun olaraq bundan sonra da inkişaf edəcək və genişləndirəcəkdir.

Bu əlamətdar gündə Sizə ən xoş arzularımı yetirir, dost Kanada xalqına daim əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 23 iyun 2019-cu il

Bakı şəhərinin Yasamal rayonu ərazisində avtomobil yollarının yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Bakı şəhərinin Yasamal rayonu ərazisində avtomobil yollarının yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsinin dövlət vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 8,6 milyon (səkkiz milyon altı yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyəələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Zati-aliləri! Dost ölkənin milli bayramı - Respublika Günü münasibətilə Sizə ən xoş təbriklərimi çatdırıram.

Bu xoş fürsətdən istifadə edərək, ölkələrimiz və xalqlarımız arasında dostluq münasibətlərinin daha da inkişaf etməsini arzulayıram.

Zati-alinizə cansağlığı və səadət, dost ölkənizə və onun xalqına davamlı tərəqqi və rifah diləyirəm. Sizə olan yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Sabah əl-Əhməd əl-Cabir əl-SABAHA,
Küveyt dövlətinin əmiri

Hörmətli cənab Prezident! Dost Azərbaycanın milli bayramı - Respublika Günü münasibətilə zati-alinizə ən səmimi təbriklərimi çatdırmaqdan böyük sevinc hissi duyur, Sizə uzun ömür, cansağlığı, Azərbaycan xalqına isə davamlı inkişaf və rifah arzulayıram. Bu fürsətdən istifadə edərək, dost xalqlarımız arasında mövcud olan ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafını qeyd edirəm. Ən səmimi arzularla,

Cabir əl-Mübarək əl-Həməd əl-SABAHA,
Küveyt dövlətinin Baş naziri

Azərbaycan fəlsəfə tarixinin ən yeni səhifələri

Azərbaycan qədim tarixə, zəngin mədəniyyətə malik bir ölkədir. Əsrlər boyu bu torpağın alimləri, sənətkarları, müfəkkirləri yalnız öz millətine deyil, bütün bəşəriyyətə töhfəsini veriblər.

Fərqli dövrlərdə, fərqli siyasi formasiyalarda bu millətin tək qayğısı yalnız öz mövcudluğunu təmin etmək olmayıb, o, mənsub olduğu bölgənin mədəniyyətində

aparıcı qüvvə olmağı bacarıb, bölgənin siyasi-iqtisadi proseslərində həlledici məqama sahib olub, dövrün fəlsəfi təfəkküründə öz səhifəsini açıb.

Qədim dövrlərdə və orta əsrlərdə Çindən Orta və Ön Asiya ölkələrinə aparıcı karvan yolu, Şərqlə Qərbdə şah damarı qədrə vacib bir əlaqə olan Böyük İpək yolu məhz Azərbaycandan keçib, Şərqdə ilk demokratik respublika Azərbaycanı yaranıb, Zərdüşt Peyğəmbərdən başlayan və Əbülhəsən Bəhmənyardan, Şiha-

bəddin Sührəverdidən, Nəsirəddin Tusidən, Eynəliqızat Miyanəccidən, Nizami Gəncəvidən, İmadəddin Nəsimidən keçib bugünkü qədrə uzanan hikmət nurunun vətəni Azərbaycandır, bir millətin təfəkkürünü, eposunu musiqi dili ilə ifadə edən də Azərbaycan muğamıdır.

Ardı 4-cü səh.

Minsk 2019 Avropa Oyunları

İdmançılarımız daha 2 qızıl, 1 gümüş və 1 bürünc medal qazandı

İyunun 29-da - "Minsk 2019" II Avropa Oyunlarının doqquzuncu günündə Azərbaycan idmançıları 2 qızıl, 1 gümüş və 1 bürünc medal qazandı.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qızıl medalları ölkəmizin aktivinə boksçumuz Loren Alfonso Domingez və karateçimiz Asiman Qurbanlı yazdırdılar.

Ardı 8-ci səh.

Paşinyan arzuolunmaz vəziyyətə düşüb Ermənistanın baş naziri çıxış yolu tapa bilmir

Keçən ilin mayında qaragürühdən dəstəyi ilə Ermənistan hakimiyyəti ələ keçirmiş baş nazir Nikol Paşinyan nə qədər çək-çevir etsə də, ötən müddət ərzində neinki ölkə ictimaiyyətinin, hətta yaxın tərəfdarlarının ümidlərini doğrulda bilmir.

Hökumət başçısının vaxt ilə verdiyi vədlər söz olaraq qalır, cəmiyyətdə si-

yasi ab-havanı normal məcraya salmaq, milli iqtisadiyyatı irəli aparmaq üçün ələ bir təsiri tədbir görülmür. Paşinyan indiki halda boşboğazlıqdan o tərəfə keçmir, xalq isə davam edən siyasi kataklizmləri müşahidə etmək məcburiyyətində qalır.

Sağlam düşüncəli adamların hamısına aydındır ki, Ermənistan inkişaf yoluna çıxmaq üçün hər şeydən əvvəl qonşularla, ilk növbədə, münasibədə ol-

duğu Azərbaycanla normal münasibətlər qurmaqdır. Lakin Paşinyan hökuməti tamamilə fərqli yol seçib. Ermənistan iqtidar münasibətlərinin tənzimlənməsi naminə hansısa şey göstərmək əvəzinə iki ölkənin qonşularının təmas xəttində hərbi təxribat yolu ilə vəziyyəti gərginləşdirmək və danışıqlar prosesini pozmaq siyasəti yürüdü.

Ardı 4-cü səh.

“İcra haqqında”, “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında”, “Banklar haqqında”, “Sığorta fəaliyyəti haqqında”, “İnvestisiya fondları haqqında” və “Qiyətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 10-cu bəndini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 30 oktyabr tarixli 1295-VQD nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar **qərara alır**:

Maddə 1. “İcra haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 3, maddə 114; 2003, № 6, maddə 277; 2004, № 8, maddə 598, № 11, maddə 901, № 12, maddə 973; 2007, № 1, maddə 3, № 6, maddə 562, № 11, maddə 1053; 2008, № 6, maddə 462, № 7, maddə 602; 2009, № 12, maddə 952; 2010, № 2, maddə 75, № 7, maddə 591; 2011, № 6, maddə 482, № 7, maddə 618; 2012, № 11, maddə 1052; 2013, № 6, maddə 613, № 7, maddə 787, № 12, maddə 1494; 2015, № 12, maddə 1434; 2016, № 12, maddə 2050; 2017, № 2, maddə 156, № 6, maddə 1056, № 8, maddə 1511; 2018, № 2, maddə 151, № 5, maddələr 853, 867, № 7 (I kitab), maddə 1424, № 8, maddə 1674, № 12 (I kitab), maddə 2528; 2019, № 1, maddə 21, № 2, maddə 203) 60.2-cü maddəsinə “ləğvətmə komissiyasına” sözlərindən sonra “(təsviyyəçi, ləğvediciyə)” sözləri əlavə edilsin.

Maddə 2. “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 1, maddə 8; 2005, № 1, maddə 1, № 8, maddə 700; 2006, № 2, maddə 70; 2008, № 2, maddə 49; 2010, № 4, maddə 265; 2012, № 1, maddə 2, № 7, maddə 651; 2013, № 12, maddə 1479; 2014, № 2, maddə 78, № 7, maddə 769, № 11, maddə 1356, № 12, maddə 1526; 2015, № 11, maddə 1259; 2016, № 4, maddə 644, № 10, maddə 1606; 2017, № 5, maddələr 709, 724, № 6, maddə 975; 2018, № 12 (I kitab), maddələr 2471, 2531; 2019, № 1, maddələr 16, 21, № 2, maddə 176; Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 28 dekabr tarixli 1404-VQD nömrəli Qanunu) 16-cü maddəsinə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 16.1-ci və 16.2-ci maddələr “təsviyyəçi” sözündən sonra “, ləğvedici” sözü əlavə edilsin.

2.2. 16.3-cü maddəyə “üzləri” sözündən sonra “(təsviyyəçi, ləğvedici)” sözləri əlavə edilsin.

Maddə 3. “Banklar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004, № 3, maddə 130; 2005, № 4, maddə 276; 2007, № 5, maddə 401, № 6, maddə 562, № 11, maddə 1070; 2008, № 11, maddə 960; 2009, № 6, maddə 404, № 7, maddə 517; 2010, № 4, maddə 276, № 10, maddə 839; 2011, № 7, maddə 590; 2013, № 7, maddə 790; 2014, № 7, maddə 772, № 12, maddə 1517; 2015, № 11, maddə 1262; 2016, № 3, maddə 406, № 6, maddə 975; 2017, № 4, maddə 521, № 11, maddə 1956, № 12 (I kitab), maddə 2227; 2018, № 1, maddə 33, № 5, maddə 842, № 7 (I kitab), maddə 1389, № 12 (I kitab), maddə 2466; 2019, № 1, maddələr 32, 50; Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 9 aprel tarixli 1563-VQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı məzmununda 28.4-cü maddə əlavə edilsin:

“28.4. İdarə Heyətinin üzvlərinin şəxsi marağı ilə bankın maraqları arasında ziddiyyətlərə gətirib çıxara bilən hallarda məlumat verilməsi, habelə bankın maraqlarına zidd olan əqdələrin bağlanması Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 107-10.5-ci maddəsinin tələblərinə uyğun həyata keçirilir.”.

Maddə 4. “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 3, maddə 144, № 7, maddə 602;

2009, № 7, maddə 517; 2011, № 1, maddə 11; 2013, № 12, maddə 1470; 2014, № 7, maddələr 771, 779; 2015, № 11, maddə 1263; 2016, № 3, maddə 410, № 6, maddə 976; 2017, № 7, maddələr 1286, 1294, № 12 (I kitab), maddə 2221; 2018, № 7 (I kitab), maddə 1392; 2019, № 1, maddələr 19, 33, 50; Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 29 mart tarixli 1536-VQD nömrəli qanunları) aşağıdakı məzmununda 31.8-ci maddə əlavə edilsin:

“31.8. İdarə Heyətinin üzvlərinin şəxsi marağı ilə sığortanın maraqları arasında ziddiyyətlərə gətirib çıxara bilən hallarda məlumat verilməsi, habelə sığortaların maraqlarına zidd olan əqdələrin bağlanması Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 107-10.5-ci maddəsinin tələblərinə uyğun həyata keçirilir.”.

Maddə 5. “İnvestisiya fondları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2010, № 11, maddə 950; 2014, № 10, maddə 1161; 2015, № 11, maddə 1261; 2016, № 3, maddə 412, № 4, maddə 642, № 12, maddə 2002; 2017, № 11, maddə 1952, № 12 (I kitab), maddə 2225; 2018, № 7 (I kitab), maddə 1394; 2019, № 1, maddə 33) aşağıdakı məzmununda 6.8-ci maddə əlavə edilsin:

“6.8. Səhmdar investisiya fondunun icra orqanının üzvlərinin şəxsi marağı ilə investisiya fondunun maraqları arasında ziddiyyətlərə gətirib çıxara bilən hallarda məlumat verilməsi, habelə səhmdar investisiya fondunun maraqlarına zidd olan əqdələrin bağlanması Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 107-10.5-ci maddəsinin tələblərinə uyğun həyata keçirilir.”.

Maddə 6. “Qiyətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015, № 7, maddə 813; 2016, № 3, maddə 411, № 11, maddə 1756, № 12, maddə 2003; 2017, № 2, maddə 159, № 5, maddə 712, № 12 (I kitab), maddə 2222; 2018, № 5, maddə 893, № 7 (I kitab), maddə 1395; 2019, № 1, maddələr 33, 50, № 2, maddə 189; Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 23 aprel tarixli 1567-VQD nömrəli qanunları) aşağıdakı məzmununda 61.16-cı və 61.17-ci maddələr əlavə edilsin:

“61.16. Lisenziyalaşdırılan şəxslərin müşahidə şurasının və icra orqanının üzvləri, habelə lisenziyalaşdırılan şəxslərin struktur bölmələrinin (filial, nümayəndəlik və s.) rəhbərləri özlərinin, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 49-1.1.3-cü və 49-1.1.5-ci maddələrində göstərilən şəxslərin bağlanmış əqdə münasibətdə aidiyyəti şəxs qismində çıxış etmələri, həmçinin həmin əqdə əlaqədar öz maraqlarının xüsusiyətləri (onun yaranması, həcmi və s.) barədə məlumatı Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 49-1.5-ci, 49-1.6-cı və 49-1.7-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş qaydada təqdim etməlidirlər.”.

61.17. Lisenziyalaşdırılan şəxslərin icra orqanının üzvlərinin şəxsi marağı ilə lisenziyalaşdırılan şəxslərin maraqları arasında ziddiyyətlərə gətirib çıxara bilən hallarda məlumat verilməsi, habelə lisenziyalaşdırılan şəxslərin maraqlarına zidd olan əqdələrin bağlanması Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 107-10.5-ci maddəsinin tələblərinə uyğun həyata keçirilir.”.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 may 2019-cu il

“İcra haqqında”, “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında”, “Banklar haqqında”, “Sığorta fəaliyyəti haqqında”, “İnvestisiya fondları haqqında” və “Qiyətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 30 may tarixli 1596-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cü bəndini rəhbər tutaraq, “İcra haqqında”, “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında”, “Banklar haqqında”, “Sığorta fəaliyyəti haqqında”, “İnvestisiya fondları haqqında” və “Qiyətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il 30 may tarixli 1596-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “İcra haqqında”, “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında”, “Banklar haq-

qında”, “Sığorta fəaliyyəti haqqında”, “İnvestisiya fondları haqqında” və “Qiyətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarını həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin Qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “İcra haqqında”, “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında”, “Banklar haqqında”, “Sığorta fəaliyyəti haqqında”, “İnvestisiya fondları haqqında” və “Qiyətli kağızlar bazarı haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 iyun 2019-cu il

“Uçuşların təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı”nın və “Uçuşların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. “Uçuşların təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı” təsdiq edilsin.

2. “Uçuşların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi Qaydası” təsdiq edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

3.1. üç ay müddətində:

3.1.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini hazırlasın və Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

3.1.2. beynəlxalq norma və prinsiplər, habelə müxtəlif xarici təcrübə nəzərə alınmaqla “Aviasiya haqqında” Azərbaycan Respublikasının yeni qanun layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

3.1.3. “Uçuşların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi Qaydası”nın 2.1.6-cı yarımbəndində nəzərdə tutulmuş uçuşların təhlükəsizliyinin idarə edilməsi sisteminin təşkil qaydasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etsin;

3.1.4. həmin Qaydanın 5.2.2-ci yarımbəndində nəzərdə tutulmuş uçuşların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi

nəzarətin həyata keçirilməsi qaydasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etsin;

3.1.5. həmin Qaydanın 9.2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş aviyaşia hadisələrinin aradan götürülməsi qaydasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etsin;

3.1.6. həmin Qaydanın 10.2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş müfəttiş heyətinin peşəkar hazırlığının təşkili və onların ixtisaslarının artırılması qaydasını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etsin;

3.1.7. “Uçuşların təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı”nın 10.1.1-ci yarımbəndinə uyğun olaraq, hava gəmilərinin qeydiyyatı qaydasını, habelə mülki pilotuzsuz uçuş aparat sistemlərinin istismarına dair qaydaları Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla təsdiq etsin;

3.2. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

3.3. bu Fərmanın 1-ci hissəsi ilə təsdiq edilmiş “Uçuşların təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı”nın və bu Fərmanın 2-ci hissəsi ilə təsdiq edilmiş

“Uçuşların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi Qaydası”nın icrasını təmin etmək üçün zəruri tədbirlər görsün;

3.4. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

4. Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi:

4.1. bu Fərmanın 1-ci hissəsi ilə təsdiq edilmiş “Uçuşların təhlükəsizliyinə dair Dövlət Proqramı”nın və bu Fərmanın 2-ci hissəsi ilə təsdiq edilmiş “Uçuşların təhlükəsizliyinin təmin edilməsi Qaydası”nın icrasını təmin etmək üçün zəruri tədbirlər görsün;

4.2. Dövlət Proqramının icrasının gedişi barədə ilde bir dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin.

5. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 12 dekabr tarixli 823 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti haqqında Əsasnamə”də dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 12 dekabr tarixli 823 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 12, maddə 718; 2007, № 5, maddə 460, № 11, maddə 1117; 2008, № 6, maddələr 496, 497; 2009, № 12, maddə 983; 2010, № 2, maddə 83, № 3, maddə 182; 2011, № 2, maddə 85; 2012, № 11, maddə 1115; 2014, № 10, maddə 1180; 2015, № 8, maddə 913; 2016, № 5, maddə 880, № 6, maddə 1031; 2017, № 3, maddə 388, № 6, maddə 1070, № 9, maddə 1636; 2018, № 5, maddə 943, № 11, maddə 2265) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti haqqında Əsasnamə”yə

aşağıdakı məzmununda 17.18-2-ci bənd əlavə edilsin:

“17.18-2. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla, Azərbaycan Respublikası Milli qəhrəmanlarının və dövlət sərhədinin mühafizəsi zamanı şəhid olmuş sərhəddçilərin adlarını xidmət etdikləri sərhəd zastavalarına və digər sərhəd bölmələrinə verir.”.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.4. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitorinqi Xidmətinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında” 2018-ci il 18 iyul tarixli 215 nömrəli, “Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında” 2018-ci il 30 iyul tarixli 222 nömrəli, “Dənizkənarı Bulvar İdarəsinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında” 2018-ci il 31 iyul tarixli 223 nömrəli və “Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi mexanizminin təkmilləşdirilməsi haqqında” 2018-ci il 31 iyul tarixli 224 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 6 iyul tarixli 173 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yaradıdığı publik hüquqi şəxslərin Nümunəvi Nizamnaməsi”ndə dəyişiklik edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 14 noyabr tarixli 341 nömrəli Fərmanının icrası ilə əlaqədar **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 18 iyul tarixli 215 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7 (I kitab), maddə 1501, № 11, maddə 2275) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Maliyyə Monitorinqi Xidmətinin Nizamnaməsi”nin 4.6-cı bəndinin üçüncü cümləsində “ən azı ikisi” sözləri ilə əvəz edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 30 iyul tarixli 222 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7 (I kitab), maddə 1508) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Əqli Mülkiyyət Agentliyinin Nizamnaməsi”nin 4.6-cı bəndinin üçüncü cümləsində “hamısı iştirak etdikdə səlahiyyətdir” (bu Nizamnamənin 4.7-ci bəndinin ikinci cümləsində nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla) sözləri “yarıdan çoxu iştirak etdikdə səlahiyyətdir” sözləri ilə əvəz edilsin.

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 31 iyul tarixli 223 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7 (I kitab), maddə 1509) ilə təsdiq edilmiş “Dənizkənarı Bulvar İdarəsinin

Nizamnaməsi”nin 4.5-ci bəndinin üçüncü cümləsində “hamısı” sözü “yarıdan çoxu” sözləri ilə əvəz edilsin.

4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 31 iyul tarixli 224 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2018, № 7 (I kitab), maddə 1510) ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Sahibkarlığın İnkişafı Fondunun Nizamnaməsi”ndə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 4.10-cu bəndin üçüncü cümləsində “üçdəikisi” sözləri “yarıdan çoxu” sözləri ilə əvəz edilsin;

4.2. 5.5-cü bəndin dördüncü cümləsində “ən azı ikisi” sözləri “yarıdan çoxu” sözləri ilə əvəz edilsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 27 iyun 2019-cu il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 10 mart tarixli 2715 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Ezamiyyə xərclərinin 1 günlük normalarına əlavələr və həmin əlavələrin tətbiq olunduğu rəhbər işçilərin siyahısı”nda dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2008-ci il 10 mart tarixli 2715 nömrəli Sərəncamı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2008, № 3, maddə 208; 2009, № 2, maddə 66; 2016, № 6, maddə 1090; 2017, № 9, maddə 1699; 2018, № 7 (II kitab), maddə 1516) ilə təsdiq edilmiş “Ezamiyyə xərclərinin 1 günlük normalarına əlavələr və həmin əlavələrin tətbiq olunduğu rəhbər işçilərin siyahısı”nın 4-cü hissəsinə, habelə “Qeyd” hissəsinin 2-ci və 3-cü bəndlərinə “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin” sözlərindən sonra “, Azərbaycan Respublikasının Bi-

rinci vitse-prezidentinin və Azərbaycan Respublikasının vitse-prezidentlərinin” sözləri əlavə edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

2.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının bu Sərəncama uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini iki ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının bu Sərəncama uyğunlaşdırılmasını iki ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

2.3. mərkəzi ic

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin bir qrup əməkdaşının təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Cinayətkarlığa qarşı mübarizədə, ictimai asayişin mühafizəsində, beynəlxalq əhəmiyyətli kütləvi tədbirlər zamanı ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsində və xüsusi tapşırıqların yerinə yetirilməsində fərqləndiklərinə görə Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin aşağıdakı əməkdaşları təltif edilsinlər:

"Azərbaycan Bayrağı" ordeni ilə

Məmmədov Şahin İsgəndər oğlu - general-leytenant

"Vətən uğrunda" medalı ilə

Abbasov Fəxrəddin Cəbrail oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı
Babayev Etibar Fərhəd oğlu	-	polis polkovniki
Baloğlu Rəhil Rəhil oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı
Bədəlov Zaur Mərif oğlu	-	polis polkovniki
Əfəndiyev Azər Qətaş oğlu	-	polis mayoru
Əkbərov Haxverdi Koroğlu oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı
Əliyev Ziya Fəxrəddin oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı
Əliyev Vüqar Ələsgər oğlu	-	polis polkovniki
Hacıyev Teymur Kəmil oğlu	-	polis polkovniki
Həsənov Həmid Həsən oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı
Həsənov Qasım Həsən oğlu	-	polis polkovniki
Həsənov Zəmin Ələsgər oğlu	-	polis polkovniki
Hüseynov Məmməd Maarif oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı
İsmayilov Pərviz Mübariz oğlu	-	polis polkovniki
Kərimov Tərlan Aslan oğlu	-	polis baş serjantı
Mansurzadə Orxan Ağəddin oğlu	-	polis polkovniki
Mirzəyev Elsevər Şirin oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı
Mustafayev Mustafa Vəli oğlu	-	polis polkovniki
Mustafayev Rəsim Nəriman oğlu	-	polis polkovniki
Orucov Vəfadar Adil oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı
Şəbənəyev Vüsal Müzəffər oğlu	-	polis polkovniki

"İgidliyə görə" medalı ilə:

Cahangirov Azər Oktay oğlu	-	polis polkovniki
Əliyev Təyrib Məmməd oğlu	-	polis mayoru
Piriyyəv Rəşid Əli oğlu	-	polis polkovnik-leytenantı.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 iyun 2019-cu il

İ.S.Babaxanova "Əməkdar həkim" fəxri adının verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin SƏRƏNCAMI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyində səhiyyə sahəsinin inkişafındakı xidmətlərinə görə İsmail Babaxanova "Əməkdar həkim" fəxri adı verilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 iyun 2019-cu il

İ.F.Seyidova polis general-mayoru ali xüsusi rütbəsinin verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin SƏRƏNCAMI

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Xüsusi Əməliyyat-Axtarış Tədbirləri Baş İdarəsinin rəisi İlqar Fəxrəddin oğlu Seyidova polis general-mayoru ali xüsusi rütbəsi verilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 29 iyun 2019-cu il

DGK-nın sədri Brüsseldə ikitərəfli görüş keçirib

Ümumdünya Gömrük Təşkilatının (ÜGT) Gömrük Əməkdaşlıq Şurasının 133/134-cü sessiyalarında iştirak etmək məqsədilə Dövlət Gömrük Komitəsinin (DGK) sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Səfər Mehdiyev rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Brüssel şəhərində səfərdədir. Nümayəndə heyətində Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, gömrük xidməti general-mayoru Səhəhət Həbibbəyli, Dövlət Gömrük Komitəsi sədrinin müavini, gömrük xidməti general-mayoru İqbal Babayev, komitənin əidiyyəti qurumlarının nümayəndələri də təmsil olunurlar.

Komitənin Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr İdarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, iclas çərçivəsində iyunun 29-da DGK-nın sədri S.Mehdiyev Avropa Komissiyası Vergi və Gömrük İttifaqının Beynəlxalq və Ümumi İşlər üzrə direktoru Sabina Henzler arasında görüş keçirilib. Görüşdə bu il aprelin 25-26-da Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərində keçirilən ÜGT-nin Avropa Regionu Gömrük Xidməti Rəhbərlərinin Konfransında Azərbaycan gömrüyünün qurumun Gömrük Əməkdaşlıq Şurasının sədr müavini, Avropa Regionu üzrə rəhbəri vəzifəsinə seçil-

məsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Həmçinin Azərbaycanın sədr müaviniylə müd-dətində Avropa Regionuna daxil olan bütün dövlətlərin maraqlarını əks etdirən məsələlərin müəyyən edilməsi, iki il ərzində əməkdaşlıq çərçivəsində gömrük məsələləri üzrə əsas prioritetlər, elektron ticarətin, beynəlxalq ticarət-təchizat zəncirinin təhlükəsizliyinin təmin olunması istiqamətində konstruktiv müzakirələr aparılıb.

Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizin gömrük sistemində aparılan islahatlardan, bu islahatlar hesabına şəffaflığın təmin olunmasından, yeni texnologiyalar və innovativ layihələr hesabına gömrük prosedurlarının və sərhədkəçmə proseslərinin sadələşdirilməsindən bəhs edilib, eləcə də Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında

səmərəli və işgüzar münasibətlər qurulduğunu, gömrük orqanlarının da bu münasibətlərin inkişafında mühüm rol oynadığını diqqətə çatdırılıb. Dövlət Gömrük Komitəsinin ÜGT-nin Avropa Regionuna rəhbərlik edəcəyi müddətdə region daxilində əməkdaşlığın daha da inkişaf etdiriləcəyini bildiren S.Mehdiyev bütün dövlətlərin maraqlarının və ehtiyaclarının təmin olunması istiqamətində addımların atılacağını vurğulayıb.

Komitə sədri 2 illik müddətdə Azərbaycan gömrüyünün bölgənin bütün ölkələrinin konsolidasiya olunmuş regional maraqlarının ÜGT Şurası və digər qurumlarda effektiv təmsil olunması istiqamətində səylərin artırılacağını bildirib.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

Komitənin struktur bölmə rəhbərlərinin də iştirak etdiyi qəbulda bir sıra müraciətlər ehtiva edən məsələlərə də yerində müsbət həllini tapıb. Bəzi müraciətlər komitənin səlahiyyətlərinə aid olmadığı üçün qeydə alınmış və müvafiq qurumlara göndərilməsi barədə vətəndaşlara məlumat verilib.

DİN-in Polis Akademiyasında növbəti tədris ilinin buraxılışına həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilib

İyunun 29-da Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Polis Akademiyasında növbəti tədris ilinin buraxılışına həsr olunmuş təntənəli mərasim keçirilib.

DİN-in mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, tədbirdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Təhlükəsizlik Şurasının katibi Rəhil Usubov, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin hüquq mühafizə orqanları ilə iş və hərbi məsələlər üzrə köməkçisi-söhbə müdiri Fuad Ələsgərov, daxili işlər naziri, general-polkovnik Vilayət Eyvazov iştirak ediblər.

Mərasim iştirakçıları xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin, həmçinin Azərbaycanın suverenliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərin, xidməti borcu yerinə yetirərək həlak olmuş polis əməkdaşlarının xatirəsinə bir dəqiqəlik sükutla yad ediblər.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni səsləndirilib.

Daxili işlər naziri V.Eyvazov təntənəli mərasimdə çıxış edərək ali diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya dərin minnətdarlığını bildirib, göstərdikləri yüksək etimadı bundan sonrakı fəaliyyətində də doğrultmağa çalışacağını vurğulayıb.

Nazir akademiyanın professor-müəllim heyətini, kursantları və onların valideynlərini əlamətdar hadisə münasibətilə təbrik edib, bu polis ali təhsil müəssisəsinin daxili işlər orqanlarının ixtisaslı kadrlarla

təminatında mühüm rol oynadığını, məzunların bir çoxunun ölkə miqyasında və nazirlik sistemində rəhbər vəzifələrdə xalqa, vətəne layiqincə xidmət etdiklərini, cinayətkarlığa mübarizədə, insan hüquq və azadlıqlarının təmini işinə dəyərli töhfələr verdiklərini məmnunluqla xatırladı.

Daxili işlər orqanlarında xidmətin böyük vətəndaşlıq məsuliyyəti, cəsarət, şəxsi mətanət, bilik, elm və təhsil tələb etdiyini vurğulayan daxili işlər naziri polis işçilərinin peşakarlığını, cəsarətini, özünü qorumaq və digər vəzifələrdən danışıb.

Sonra nazir tapşırıq və tövsiyələri verib, qarşıda duran vəzifələrdən danışıb. Qeyd edilib ki, demokratik dövlət quruculuğu yolunda irəliləyən Azərbaycanca hər bir polis əməkdaşı mədəniyyəti, nəzakətli davranışı ilə fərqlənəli, vətəndaşlarımızın güvənc yeri olmalı, hər zaman xidməti borca və anda sadıq qalmalı, öz üzərinə işləməli, təcrübəli həmkarlarından öyrənməli, nəzəri biliklərini, peşakarlığını durmadan artırmalıdır. Bununla yanaşı, cəsur, mübariz, qətiyyətli, prinsipial, savadlı, təşəbbüskarı, insanlara layiqincə qurmağı bacaran dövlət qulluqçusu kimi formalaşmalıdır.

General-polkovnik Vilayət Eyvazov əminliklə bildi-

rik ki, şəxsi heyət xalqımızın asayişinin, təhlükəsiz həyatının etibarlı qorunması işinə bundan sonra da layiqli töhfələr verəcək, qanunla müəyyən edilmiş vəzifələri və qarşılıqlı qoyulmuş tapşırıqları tam yerinə yetirəcək, vətəndaşların əmin-amanlığını və qanunçuluğu etibarlı qoruyacaq.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin hüquq mühafizə orqanları ilə iş və hərbi məsələlər üzrə köməkçisi-söhbə müdiri Fuad Ələsgərov tədris ilinin növbəti buraxılışını münasibətilə mərasim iştirakçılarına təbrik edərək dövlət başçısının ölkəmizdə cinayətkarlığa qətiyyətli mübarizə, daxili sabitliyin, habelə insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının, dövlətçiliyin qorunmasını, ictimai qaydanın və təhlükəsizliyin təminində daxili işlər orqanlarının fəaliyyətini yüksək qiymətləndirdiyini, daxili işlər orqanlarının maddi-texniki bazasının daha da möhkəmləndirilməsi, şəxsi heyətin iş, məişət şəraitinin və sosial müdafiəsinin daha da yaxşılaşdırılması üçün hər zaman konkret addımlar atdığına diqqətə çatdırıb. F.Ələsgərov respublikamızda yüksək ixtisaslı ali hüquq təhsilli kadrların hazırlanma-

sında önəmli rolunu polis Akademiyasında təlim-tədris prosesinin təkmilləşdirilərə ehtiyac olduğunu vurğuladı.

Sonra akademiyanın rəisi, polis general-mayoru Nazim Əliyev bu ali təhsil ocağında təlim-tədris prosesinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülən işlər barədə məruzə ilə çıxış edib.

Akademiyanı fərqlənmiş diplomu ilə bitirmiş polis baş leytenantı Fərid Qasimov göstərilən diqqət və qayğıya görə dövlət başçısına, DİN rəhbərliyinə və akademiyanın professor-müəllim heyətinə minnətdarlığını bildirib.

Tədbirin sonunda daxili işlər naziri V.Eyvazov Polis Akademiyasını fərqlənmiş diplomu ilə bitirmiş beş nəfərə diplomları təqdim edib.

Məzundan polis leytenantı Çingiz Qurbanov yaş köçüyünə rəsmi xatirə lövhəsini vurub.

Daha sonra döyüş bayrağı dördüncü kursun kursantlarına təhvil verilib. Kursantlara "Azərbaycan polisi" marşını ifa ediblər.

Sonda şəxsi heyət mətin addımlarla tribunanın qarşısından keçib.

DSX-nin "Qazax" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində yeni hərbi hissə kompleksi istifadəyə verilib

Ermenistan ilə dövlət sərhədinin Qazax və Ağstafa rayonlarının ərazisində keçən hissədəki təmas xəttində dövlət sərhədinin müdafiəsi və mühafizəsi infrastrukturunun yaradılması tədbirləri sürətlə davam etdirilir. Sərhədlər üçün ən müasir tələblərə cavab verən sərhəd döyüş məntəqələri, digər hərbi obyektlər qısa müddət ərzində tikilərək istifadəyə verilir.

İyunun 28-də xidmətin Sərhəd Qoşunlarının "Qazax" sərhəd dəstəsinin xidməti ərazisində yeni hərbi hissə kompleksi istifadəyə verilib.

Bu münasibətlə təşkil olunan təntənəli mərasimdə çıxış edən Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi general-polkovnik İlçin Quliyev Azərbaycan sərhədcisinin dövlətçiliyimizin və sərhədlərimizin keşiyində ayıq-sayıq dandığını, DSX-nin bütün

şəxsi heyəti üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin tapşırıqlarını icra etməyin böyük şərəf və məsuliyyət olduğunu bildirib. İlçin Quliyev Ali Baş Komandanın qayğısı sayəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin bütün hərbi hissə və bölmələrində şəxsi heyət üçün yüksək xidməti və məişət şəraitinin yaradıldığını qeyd edib.

Ermenistan ilə dövlət sərhədinin Qazax və Ağstafa

rayonları ərazisindən keçən hissəsinin DSX tərəfindən mühafizəyə götürülməsinin dövlət sərhədlərinin bütövlüyünün təmin edilməsi istiqamətində mühüm addım olduğunu xüsusi vurğulayan xidmət rəisi Azərbaycan sərhədlərinin işğal altındakı torpaqlarımızın azad edilməsinə ciddi töhfə verməyə hər zaman hazır olduqlarını bildirib.

Qazax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rəcəb Babaşov sərhədləri təbrik

edərək onlara şərəfli xidmətlərində uğurlar arzulayıb.

Tədbir zamanı xidmətdə yüksək nəticələr göstərmiş bir qrup hərbi qulluqçu təltif olunub.

Çıxışlardan sonra hərbi hissəyə baxış keçirilib. Beş hektar ərazidə tikilən hərbi hissədə 14,6 min kvadratmetr sahədə inşaat işləri aparılıb. Burada xidməti-döyüş fəaliyyətinin yüksək səviyyədə təşkil və sərhədlərin istirahəti üçün hər cür şərait yaradılıb. Yeni

hərbi hissədə qərargah və idarəetmə bölmələri üçün binalar kompleksi, müddətli həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçularının qazarma binaları, hərbi qulluqçular və ailə üzvləri üçün 84 xidməti mənzil, tibb məntəqəsi, texniki təyinatlı binalar, sənəbi inşaa olunub.

Təntənəli mərasimin bədii hissəsində DSX-nin nümunəvi hərbi orkestrinin, rəqs ansamblının, vokal-instrumental qrupunun ifaları, şəxsi heyət qarşısında çıxışları hərbi qulluqçular tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanıb.

Tədbirin sonunda Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəhbər heyəti və qonaqlar şəxsi heyətlə birlikdə nahar ediblər.

Səfər çərçivəsində təmas xəttində yerləşən sərhəd döyüş məntəqələrində xidməti-döyüş fəaliyyətinin vəzifələri yoxlanılıb.

"Azərbaycan"

Bakı UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasına evsahibliyi edəcək

İyunun 30-dan iyulun 10-dək Bakıda keçiriləcək UNESCO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasında dünyanın 180-dən artıq ölkəsindən 2500 nəfərdən çox nümayəndə iştirak edəcək.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sessiyanın iyunun 30-da keçiriləcək açılış mərasimində UNESCO-nun baş direktoru, xanım Odrı Azulay iştirak edəcək. Bu, O.Azulayın baş direktor seçildikdən sonra ölkəmizə ilk rəsmi səfəridir.

Sessiyaya UNESCO-ya üzv dövlətlərdən yüksək səviyyəli rəsmilər, o cümlədən bir çox ölkələrin Baş nazirləri, Baş nazir müavirləri, Mədəniyyət, Ətraf mühit, Turizm nazirləri, həmçinin beynəlxalq təşkilatların rəhbər şəxsləri, UNESCO-nun məşvərət orqanlarının rəhbərləri, 70-ə yaxın ölkənin UNESCO yanında daimi nümayəndəsi və memarlıq, irs və ətraf mühit sahələri üzrə mütəxəssislər iştirak edəcəklər.

Mühüm əhəmiyyətə malik tədbir dünya xalqlarının kimliyini və tarixi yaddaşını ifadə edən maddi və təbii irsə, ən qədim abidələrə olan dəyəri özündə əks etdirir. Tədbirə evsahibliyi etmək və eyni zamanda, Ümumdünya İrs Komitəsinə sədrlik etmək

lə ölkəmiz dünya xalqlarının mədəniyyət tarixində öz müsbət izini qoyacaq.

Dünya mədəni və təbii irsinin qorunması üzrə Konvensiyasını iştirakçı olan dövlətlərdən ibarət Ümumdünya İrs Komitəsinin hazırkı üzvləri Anqola, Avstraliya, Azərbaycan, Bahreyn, Bosniya və Herseqovina, Braziliya, Burkina Faso, Çin, Kuba, Qvatemala, Macarıstan, İndoneziya, Küveyt, Qırğızıstan, Norveç, Sen-Kits və Nevis, İspaniya, Tunis, Uqanda, Tanzaniya və Zimbabve dövlətləridir. Azərbaycan isə 2015-ci ildə Ümumdünya İrs Komitəsinə üzv seçilib.

Komitənin əsas funksiyaları üzv dövlətlər tərəfindən təqdim olunan nominasiyalar əsasında universal dəyərə malik mədəni və təbii irs abidələrinin müəyyən edilməsi və Dünya İrsi Siyahısına daxil edilməsi, siyahıya daxil edilmiş abidələrin qorunmasına nəzarət, həmin abidələrdən hansının Təhlükə altında olan Dünya İrsi Siyahısına daxil edilməsinə və ya həmin siyahıdan çıxarılmasına qərar vermək və Dünya İrs Fondunun maliyyəyə bəyənəlxalq yardım üçün olan müraciətləri nəzərdən keçirməkdir.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası 1992-ci ildə UNESCO-ya üzv qəbul edilib, 1996-cı ildə isə UNESCO-nun Dünya İrsi Siyahısına

əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanıb. Bakı şəhərinin tarixi mərkəzi olan "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu, Şirvanşahlar Sarayı Kompleksi və Qız qalası 2000-ci ildə, Qobustan Milli Tarix - Bədii Qoruğu isə 2007-ci ildə Ümumdünya İrsi Siyahısına salınıb. Bu il artıq ölkəmiz Şəkinin Xan Sarayı ilə birgə Şirvan tarixi mərkəzinin UNESCO-nun Ümumdünya İrs Siyahısına salınması təklif edib.

Ötən ilin iyunun 24-dən iyulun 4-dək Bahreyn Krallığının Manama şəhərində keçirilmiş Ümumdünya İrs Komitəsinin 42-ci sessiyası zamanı Azərbaycan komitəyə sədr seçilib və bu il ölkəmizin komitənin 43-cü sessiyasına evsahibliyi etməsi qərara alınıb.

Ölkəmiz üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən belə bir qərarın qəbul olunması Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında yürüdürlən uğurlu xarici siyasət, Birinci vitse-prezident, UNESCO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın dəstəyi və qayğısı, Xarici İşlər və Mədəniyyət nazirliklərinin birgə fəaliyyəti nəticəsində ölkəmizin UNESCO ilə tərəfdaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyədə inkişaf etdiyini göstərir.

Komitənin Bakı sessiyasında UNESCO-nun Dünya İrsi Siyahısına

daxil edilmək üçün üzv dövlətlər tərəfindən təqdim olunan 36 namizəd fayl nəzərdən keçiriləcək. Namizədləri irəli sürülmüş faylların 28-i mədəni, 6-si təbii, 2-si qarışıq (təbii və mədəni) abidələr sırasına daxildir.

Sessiyanın gündəliyinə 2018-2019-cu illər üçün nəzərdə tutulmuş büdcənin icrası barədə hesabatın dinlənilməsi, 2020-2021-ci illər üçün Dünya İrsi Fondunun büdcə təklifi ilə bağlı müzakirələr, Məşvərət orqanlarının hesabatlarının dinlənilməsi, Dünya İrsi Siyahısına daxil edilmək üçün namizədləri irəli sürülmüş faylların nominasiya prosesi və siyahıya daxil edilmiş abidələrin qorunması ilə bağlı müzakirələrin aparılması daxildir.

Sessiya UNESCO-nun və Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasının rəsmi internet portallarını vasitəsilə canlı yayımlanacaq.

Bu mötəbər tədbir çərçivəsində UNESCO-nun üzv dövlətləri və məşvərətçi təşkilatları tərəfindən mədəni irsin qorunması, dayanıqlı inkişaf, innovasiya və digər mövzularda 40-dən çox paralel tədbir təşkil olunacaq.

Sessiyadan əvvəl öz işinə başlayan Gənc Peşəkarlar və Abidə Məncərləri forumları hazırda davam edir.

Vətəndaş müraciətləri dinlənilib

Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin sədri Kərəm Həsənov iyunun 29-da Şabran şəhərində vətəndaşların müraciətlərini dinləyib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq ehtiva edən gün komitənin sədr müavini Rafiq Cəlilov Xızıda, Rüstəm Şahbazov isə Siyazəndə vətəndaşlarla görüşüb.

Müraciət və təkliflərlə yerində tanış olmaq, müvafiq problemləri operativ formada həll etmək, o cümlədən vətəndaş məmnunluğunu təmin etmək budaqda da ön planda olub. Fərdi qaydada dinlənən vətəndaş müraciətləri əsasən daşınmaz əmlakın

dövlət qeydiyyatına alınması, torpaqların təyinatının dəyişdirilməsi, dövlət əmlakının özəlləşdirilməsi ilə bağlı olub. Eyni zamanda, torpaqların texniki parametrlərinin və koordinatlarının müəyyən edilməsi, kadastr uçotuna alınması, ünvan məsələləri və komitənin digər fəaliyyət istiqamətləri üzrə vətəndaş müraciətləri dinlənilib.

Azərbaycan fəlsəfə tarixinin ən yeni səhifələri

Əvvəli 1-ci səh.

Qısaca desək, torpağının altı da, üstü də Yaradandan bərkəti və lütfü ilə mükafatlandırılan bir məkandır Azərbaycan. Məhz bu və qeyd etmədiyimiz daha neçə keyfiyyətləri nəzərə alan ölkə başçısı İlham Əliyev IV Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumunun açılışında vurğulayıb: "Tarix, ənənələr və coğrafiyamız bizə onu dikte edib ki, Azərbaycan sivilizasiyalarının qovuşduğu bir məkandır ola bilər və bu, məhz belə də olmalıdır".

Atalar deyib: "Bar verən ağaca daş atan çox olar." Azərbaycan da tarixi boyu çox problemlərlə üzlişib, işğallara məruz qalıb, müharibələrə meydan olub, torpağı yağmalanıb, sənətkarları yad ellərə sürüldü. Ən böyük və amansız işğal isə, zənnimizcə, düşüncələrin işğalıdır. Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, millətin varlığı onun düşüncəsində asılıdır. Mütəfəkkirləri, şair və filosofları dünyaya başqa millətin nümayəndəsi kimi tanıdırsa, düşüncə tarixindən Azərbaycan adı silinməyə cəhd edilirsə, bu, birbaşa millətin varlığına təhdiddir. Bunun qarşısını alan tək və yenilməz qüvvə isə müstəqillikdir. Necə ki, müstəqil bir ölkənin sərhədləri ilə torpaqları, qanunları ilə vətəndaşları qorunur, eləcə də görünməz bir ellə öz mənaiviyyətini, mədəniyyətini, təfəkkürünü qoruyub, sahib çıxır bilir. Yalnız bu gününə və sabahına deyil, dünəninə də! Azərbaycan mədəniyyətinə və fəlsəfəsinə görə, dünya tarixində həmişə əhəmiyyətli yer tutub, vacib rol oynayıb, onda belə bir iddia da irəliləmək olar ki, bu torpağın müstəqilliyi, əmin-amanlığı yalnız bu millətə deyil, bəşəriyyətə lazımdır.

Tükənməz gücün və enerjinin mənbəyi - tarix, ənənə, mənaiviyyət

Azərbaycan qədim məkandır və bu torpaqda əsrlər boyu yaranan, inkişaf edən mədəniyyət, damla-damla formalanan mənaiviyyət, kərpic-kərpic qurulan ənənə gətirdikcə böyük bir enerji mənbəyinə çevrilir. Bir-biri ilə sıx çulğalaşmaq, bir-birini qarşılıqlı şəkildə tamamlayıb cılamlaqla ən çətin günlərində, işğal altında olanda belə Azərbaycan varlığını qoruyub saxlayıblar. Zaman-zaman bu enerjiyə daxili inam, yaşamaq əzmi, qəhrəmanlıq hünəri, azadlıq arzusu adı verilib və zahiri sükutda belə milli daxilən yaşadıb-yaratmağa həvəsəndirib. Müstəqil olan bir millət isə bu enerji yalnız və yalnız inkişafa və yüksəlişə aparr. Öz daxili enerjisinə güvənən bir millətin hərəkəti və irəliləyişi heç bir qüvvə sifridə saxlaya bilməz. Azərbaycan nümunəsində bu həqiqəti çox aydın şəkildə görmək mümkündür. Buna inanan və xalqı da inandırən ölkə rəhbəri İlham Əliyev üç il əvvəl bunlara bağlı belə deyib: "Azərbaycan nisbətən gənc müstəqil dövlətdir. Böyük tarix, ənənə və mədəniyyətə malik olmağımıza baxmayaraq, müstəqil dövlət olaraq bizim 25 yaşımız var. Otən il biz müstəqilliyimizin bərpasını 25-ci ildönümünü qeyd etdik. Bu illər onu nümayəndə etdikdi ki, ölkənin taleyi öz əlimizdə olanda böyük uğur əldə etmək olar. Əsrlər boyu Azərbaycan müxtəlif dövlətlərin və imperiyaların tərkibində olub və 25 illik müstəqillik sübut edir ki, yalnız azad olan həqiqət uduq qazanmaq olar. Dövlətimizin tarixində Azərbaycan bugünkü qədr güclü olmayıb".

Cismin daxili enerjisini təmin edən atomlar, molekullar olduğu kimi, millətin də ən kiçik zərriyə fərdləridir. Kimsə öz milli kimliyini dərk etmədən ömrünü başa vurur, bir başqası, özünü dərk etməklə kifayətlənəmyib millətinin taleyini öz xeyrli əməyi ilə bəhrə vermək, onun mədəniyyətini inkişaf etdirmək, rifahını yüksəltməklə istəyir, bir başqası da millətinin "imzasını imzaladığı sırasına qatmaq" üçün çalışıb-vuruşur, onun universal, ümumbəşəri proseslərdə yerini və rolunu təyin edir. Hər kəs öz düşüncəsi səviyyəsində və bacarığında qədr. Özgüveni güclü olan vətəndaşın Vətəni də güclü olar. Ölkə rəhbəri İlham Əliyev "Mən hər bir vətəndaşın Prezidenti olacağam", - deyə məsuliyyətli bir vəd verir. O deyir: "Mən dəfələrlə demişəm ki, siyasətçilərin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Biz bütün işləri ona görə görürük ki, xalqımız daha da yaxşı yaşasın. Azərbaycan daha bir çox sosial təşəbbüslər irəlilə sürülmüşdür, sosial infrastruktur layihələri geniş vüsət alıb. Eyni zamanda, Azərbaycan elə təşəbbüslər irəlilə sürür ki, bu, dünya üçün bir yenilikdir".

Bunlarla yanaşı, qeyd etdiyimiz kimi, coğrafi mövqeyi sanki Azərbaycanı fərqli millətlərin təbii şəkildə birləşdiyi, bərabər əmin-amanlıq şəraitində, məhraban qonşuluqda yaşadığı bir məkana çevirib. Şərqlə Qərbin qovuşduğu, neçə müharibələrin, sürgünlərin şahidi olan, tən ortasından Böyük İpək yolu keçən Azərbaycan yaşayın, özünə sığınacaq qazanan, səadətini, gələcəyini tapın neçə millət üçün Vətən olub. Maraqlıdır ki, buranın torpaqları o dərəcədə münbətdir ki, hər kəs rahatlıqla buralarda "kək salıb" inkişaf edə bilib və buraları özünün tarixi vətəni sayır. Prezident İlham Əliyevdə da vurğuladığı kimi, "bu gün Azərbaycan çoxmillətli, çoxkonfessiyalı ölkədir ki, burada bütün etnik qrup və dinlərin nü-

mayəndələri sülh və harmoniya şəraitində yaşayırlar. Bizim tarixi abidələrimiz də Azərbaycanın mədəni müxtəlifliyini və onun qədim tarixini aydın şəkildə nümayiş etdirir. Fəxr edirik ki, dünyanın ən qədim məscidlərindən biri - 743-cü ildə inşa olunan Cümə məscidi Azərbaycanın qədim şəhərlərindən biri sayılan Şamaxıda yerləşir. Dünyanın ən qədim kilsələrindən olan Qafqaz Albaniyası dövləti dövrünə aid kilsə Azərbaycanın digər qədim şəhəri Şəkiddə yerləşir. Bakının yaxınlığında yerləşən və atəspərəstlik dininə məxsus olan Ateşgah məbədi də bizim tarixi və dini müxtəlifliyimizi nümayiş etdirir". Bəli, Azərbaycanda ən qədim mədəniyyətlərin izlərini, fərqli dinlərin məbədlərini tapmaq mümkündür. Onu da xüsusilə əlavə edərk ki, bu məbədlər dövlət tərəfindən qorunub saxlanılır. Bu isə o deməkdir ki, fərqli millətlər və onların mədəniyyətləri Azərbaycanda eklektik deyil, məhz üzvi şəkildə birləşiblər. Bu yerdə görkəmli sufi mütəfəkkiri Mövlananın "Gəl, hər kim olursan ol, gəl", - dəvəti yada düşür. Məsələ burasındadır ki, xoşgörü, tolerant olmağı yalnız güclülər bacarır. Söz sahibi, qüdrətli olmayan birinin başqasına olan mənfəi və ya müsibət münasibəti, üstəlik ona göstərəcəyi mərhəmət, xoş rəftar kimin üçünsə nə maraqlı deyil, nə də bir əhəmiyyət kəsb etmir. Zəiflik başqasının mərhəmət gözləmək, üstəlik özünündən əzilmək, xoş olmaq təhlükəsini yaşamaqdır. Xüsusilə vurğulayaq ki, söhbət burada özündən zəiflərin "udmaq", öz içində əritmək yox, məhz ən yüksək xüsusiyyətləri ilə birgə onlara yaşamaq hüququ verməkdir. Bəli, Azərbaycan xalqının ruhunda, düşüncəsində yaradılışdan bir xoşgörü, yadlara qarşı bir səmimiyyət, anlayış göstərmə vardır. Əlbəttə, bu xüsusiyyətinə görə Azərbaycan çox bəlalara rastlaşıb, təhlükələrdən, savaşlardan keçib, ancaq öz fitrətinə nəxələf çıxmayıb və yenə də daxili enerjisinə güvənib. Buna görədir ki, müharibə şəraitində yaşayın, 1 milyondan çox qaçqın olan, ən yaxın qonşusu tərəfindən əraziləri işğal olunan, əhəllisi dönə-dönə terrora, hətta qətləmə məruz qalan Azərbaycan öz simasını itirmir. Səbəb bu ruhun hədsiz dərəcədə böyüklüyündə, zəiflə, yada qarşı mərhəmətinə və sonsuz qüdrətindədir. XX əsrdə bu xüsusiyyətə multikultural adı verildir. Təbii ki, buna görə Azərbaycan üçün də bu anlayış, ən vacibi isə yaşayış tərzini nəinki yad görünmədi, əksinə, öz siyasətində prioritet bir xətt kimi qəbul edildi. Cənab İlham Əliyev çox gözəl qeyd edir ki, "Milli dəyərləri möhkəm olan xalq həmişə uğur qazanacaq, inkişaf edəcək. Hesab edirik ki, Azərbaycan modeli, o cümlədən bu istiqamətdə əldə etdiyimiz uğurlar bir çox ölkələr üçün çox cəlbədidir. Həm ənənələr, tariximiz, mədəniyyətimiz, dinimiz bizim üçün müqəddəsdir, eyni zamanda biz dünyaya açıyıq, müasirlik, bütün ölkələrlə yaxşı münasibətlər qurmağa çalışırıq".

Böyük bir təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, dünyada gedən proseslər ciddi narahatlıq yaradır. Söhbət yalnız müharibələrdən, artan terror aktlarından gəlmir. Əslində bunlar ciddi mənavi və düşüncə böhranı yaşayın bəşəriyyətin belələri görünən hissəsidir. XX əsrə xarakterizə edən iki əsas faktlardan biri əgər elmin sürətli inkişafıdırsa, digəri, birmənalı olaraq mənaiviyyətin, mənavi dəyərlərin sürətlə deformasiyaya uğramasıdır. Burada gedən prosesləri bir neçə qrupa bölmək olar: əvvəla, mərkəz nöqtəyə mənfəi qəhrəmanlar keçirdi. Məsələn, qədim dövrdə, orta əsrlərdə, hətta yeni dövrün başlanğıcında da nümunə müsibət obyekt idi. Heykətlər, rəsəmlər gözəlliyi təcəssüm etdirməyə, yazıçı-sairlər müsibət qəhrəmanları, fədakarlığı, cəsaratı, xeyirxahlığı tərənnüm etməyə çalışırdılar. Müasir dövrdə isə mənfilik əsas diqqət mərkəzi və tədqiqat obyektinə çevrilməyə başlayıb. Bu səbəbdən meyarlər dəyişərək istər-istəməz nümunə olaraq göz qabağında daim mənfəi qəhrəmanları durur. Həttə müsibət qəhrəmanların özlərindən də mənfiliyini tapmaq bir kərəmətə çevrilib. Heç kimin ideal olmaması, ən nümunəvi şəxsiyyətin də naçis keyfiyyətlərə, uğursuzluqlara malik olmasını açıb göstərmək təcridən müsibət keyfiyyətlərin tərənnümünü ümumiyyətlə sıradan çıxardır. Bəşəriyyət həm mənavi, həm də düşüncə böhranına düşüb. Belə bir güclü xarici təsirin qarşısında Azərbaycanda yenə də fərqli istiqamət qəbul edilib: *qəhrəman, nümunə məhz millətin xidmət edən şəxs ola bilər və olur*. Azərbaycan müharibə şəraitində yaşayıb, inkişaf edən bir ölkədir. Millət öz canını, qanını onun yolunda qurban verən qəhrəmanını tanımaqda bir tərəfdən çox yüksək bir qəhrəmanlıq nümunəsi götürür, digər tərəfdən, Vətəne olan sevgisi daha artır. 2010-cu ilin noyabrında Milli Qəhrəman Mübariz İbrahimov və Ferid Əhmədovun vida mərasimində iştirak edən Ali Baş Komandan İlham Əliyev belə bir məqamı vurğuladı: "Biz müharibə şəraitində yaşayırıq və Mübarizlə Ferid öz həyatı ilə, öz qəhrəmanlığı ilə düşməni sübut etdilər ki, Azərbaycan xalqı, Azərbaycan gəncləri Vətən uğrunda canlarından keçməyə də hazırdırlar. Bu, böyük

qəhrəmanlıq, hünər, vətənpərvərlik nümunəsidir. ... Mübariz və Feridin qısa və şərəfli həyatı Azərbaycan xalqını daha da birləşdirdi". Bundan bir neçə il sonra, ölkə başçısı 2016-cı ildə Aprel döyüşlərini millətimizin "qəhrəmanlıq rəmzi" adlandırdı. Bəli, bütün dünyada hansı proseslər gedirsə, gətsin, hansı böhranlar yaşansın, yaşansın, Azərbaycanın öz qəhrəmanlıq nümunəsi, öz vəhdət məqamı var.

Bununla yanaşı, yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, öz milləti üçün xidmət göstərən hər bir kəs bu gün qəhrəman, müsibət nümunədir. Belə nümunələr həm də Azərbaycan bayrağını yüksəltməyə qaldırın, himnimizi hətta düşmənlər ölkədə də səsləndirə bilən idmançılarımızdır. Onların bu xidmətinə yüksək dəyərləndirən Prezident qeyd edir: "Gənc nəsəl, uşaqlar görəndə ki, dövlət idmançıları qiymətləndirir, onun mükafatlandırır, onlara bütün şəraiti yaradır, əlbəttə, idmana daha da böyük maraqla olacaq. Bu da nəticə etibarilə Azərbaycan gəncliyinin, xalqının sağlamlığına xidmət göstərəcəkdir. Əlbəttə ki, biz idmançılarımızın uğurları ilə fəxr edirik və bu, bizim ölkəmizin şöhrətini artırır. Ancaq, eyni zamanda bundan az əhəmiyyətli dəşməyən məsələ idmanın kütləviyyəsidir. İdman sağlam həyat tərzidir və biz hamımız çox istəyirik ki, Azərbaycanda sağlam həyat tərzini yaşamaşın üstünlük təşkil etsin. Bu gün bu, belədir, dövlət siyasəti də məhz bu istiqamətdə aparılır və eyni zamanda sizin qələbələriniz bizim siyasətimizi dəstəkləyir". Bir daha qeyd edərk ki, bu yalnız idmana qaçdığı deyil: *bir millətin qəhrəmanı yalnız onun bayrağını yüksəltməyə qaldırın, onun üçün mübarizə aparın biri ola bilər*.

İlk baxışda belə düşünmək olar ki, Azərbaycan milli kökümüzdü qorumaq üçün millətə düzgün qəhrəmanlarımızı tanıdırlar. İndi isə belə məlum olar ki, yalnız öz vətəndaşları üçün deyil, ümumiyyətlə dünya ictimaiyyətinə düzgün nümunə göstərməklə, mənavi böhranın qarşısını almaq mümkündür. Çünki bu, yalnız mövcudluğunuz deyil, inkişafın, tərəqqinin təminatıdır. Ölkə başçısının da qeyd etdiyi kimi, "Azərbaycanda bundan sonra da millətlərə, dinlərə, münasib münasibətə ən yüksək səviyyədə öz həllini tapacaq. Biz indi bir çox ölkələr üçün nümunəyik. Bunu artıq heç kim gizlətmir. Nəinki ölkəmizdə keçirilmiş beynəlxalq tədbirlər, eyni zamanda Azərbaycan mövcudluq və inkişafında müvafiq və inkişaf üçün müasirlik, Azərbaycanın bütün xalqların nümayəndələri bir aile kimi, məhrəbanlıq, sülh, qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşayırlar. Bu da bizim böyük sərvətimizdir, gücümüzdür və biz bunu qoruyuruq, qorunmalıyıq. Şadam ki, bizim siyasət, bu istiqamətdə atılan addımlar xalq tərəfindən tam dəstəklənir. Ona görə, bu gün Azərbaycan dünyada multikulturalizm mərkəzi sayılır.

Dialoq mədəniyyəti güclü təfəkkürün təzahürü kimi

Dialoq ən azı iki tərəfin bir-birini dinləməsi və anlamasıdır ki, məqsədinə görə onu müxtəlif növlərə ayırmaq mümkündür. Müasir dövrün şərtləri altında dialoqlar beşən yeni bir mahiyyət qazanır. Tədqiqatçılar müasir dövrü şərh edəndə ilk vurğulanan fakt informasiya bolluğu və xaosdur. Bu baxımdan, kompüter texnologiyasının, informasiya ötürücülərinin artdığı və əsasən elektronlaşmış vasitələrin üstünlük qazandığı bir vaxtda dialoqdan daha çox, bir tərəfin qarşı tərəfi kəsilməz bir proses boyu informasiya ilə üzlənməsindən söhbət gedə bilər. Düzüdü, bu informasiya selinin axarına düşən bir şəxs guya bu dialoqa qoşulmuş olmur. Əslində isə, o, ən yaxşı halda, özü informasiya yükləyən və dikte edən tərəfə, yaxud daha güclü bir informasiya selinin vasitəçisinə çevrilir bəli. Belə bir "ünsiyyət" şəraitində insanlar nəinki qarşdakını dinləməyə imkan tapa bilirlər, heç öz şəxsiyyətinə, özünüdərkə də vaxt ayıra bilmir. İnsan ətraf informasiya alıb-ötürür və nə onları, nə də özündə dərk edə bilər!

Dialoq bu gün məhz güclü, özünə güvənən tərəfin təklif edə biləcəyi bir ünsiyyət, ata biləcəyi addımdır. *Bu gün Azərbaycan özü dialoq təklif edən bir ölkədir*. Bu addımın tarixi isə 2008-ci ilin dekabrında "Bakı Prosesi" ilə başladı. Məhz Azərbaycanın təşəbbüsü ilə ilk dəfə Avropa Şurasına üzv dövlətlərin mədəniyyət nazirlərinin konfransına 10 islam ölkəsi dəvət edildi. Avropa və ona qonşu regionlardan 48 ölkənin, 8 beynəlxalq təşkilatın və bir sıra beynəlxalq qeyri-hökumət təşkilatlarının yüksək səviyyəli nümayəndələrinin iştirak etdiyi bu konfransda "Mədəniyyətlərarası dialoqunun təşviqinə dair "Bakı Bəyannaməsi" qəbul edildi. Alınan qərarlardan biri də konfrans çərçivəsində iştirak edən Avropa Şurasına üzv dövlətlər ilə İslam Konfransı Təşkilatına üzv dövlətlər arasında mədəniyyətlərarası dialoqların başlanması idi. Ölkə rəhbəri bu əhəmiyyətli hadisəni belə xarakterizə edir: "Bakı Prosesi" Azərbaycan Respublikasının təşəbbüsü ilə 2008-ci ildə mədəniyyətlər və sivilizasiyaların arasında səmərəli və effektiv dialoqlar

qurulması məqsədilə irəli sürülmüşdür. Azərbaycanın belə bir global hərəkatın təşəbbüskarı kimi çıxış etməsinin əsasında ərazisində tarixən fərqli dini mənsubiyyəti olan icmaların, milli-etnik qrupların və zəngin mədəni müxtəlifliyin olması dayanır".

Azərbaycanın Şərq və Qərb arasında dialoq təşəbbüskarı olması özündə vacib bir faktı da ehtiva edir. Bu gün dünyada islam dinini terrorçu və mürtəce bir din kimi tanımaq üçün cəhd edən çox təhlükəli qüvvələr var və onlar genişlənməkdədir. Qərb dövlətlərindən bəziləri islamla mübarizəni az qala prioritet istiqamətlərdən hesab edirlər. Belə bir narahat vaxtda Azərbaycan sanki islama sahib çıxır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bunu belə xarakterizə edir: "Bu gün dünyada narahatlıq doğuran bəzi tendensiyalar mədəniyyətlərarası dialoqla deyil, özgələmə ilə nəticələnir. Biz mütamədli surətdə bunun şahidi oluruq. Dünyanın müxtəlif yerlərində münafiqə, qarşıdurma və vətəndaş müharibələrinin səbəbi müxtəlif din və etnik qrup nümayəndələrinin arasında anlaşmanın olmamasıdır. Bizim multikulturalizm siyasətimiz xalqımız tərəfindən tam dəstəklənir və 2016-cı il Azərbaycan "Multikulturalizm ili" elan edilmişdi. Bu il isə ölkəmizdə "İslam Həmrəyliyi ili" elan edildi. Azərbaycan gündəlik həyatın bu hər iki çox vacib elementinin birləşməsi, ilk növbədə, cəmiyyətimizin vəziyyətini, dövlət siyasətimizi nümayiş etdirir, eyni zamanda regionda daha da yaxşı anlaşmağa səbəb olur".

Azərbaycan öz simasında bütün dünyaya islam sülhsevər, tolerant, yarımdəsevər mahiyyətini nümayiş etdirir. İslam Həmrəyliyi Oyunlarının qalib idmançıları, onların məşqçiləri və idman ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə keçirilən görüşdə Prezident məhz bu məqamı vurğuladı: "Biz açılış mərasimində islam dininin mütərəqqiyyəni göstərdik. Göstərdik ki, islam dini elm dinidir, mədəniyyət dinidir, sülh dinidir, mərhəmət dinidir. Biz Azərbaycan xalqının istedadlı nümayəndələrinin açılış mərasimində göstərdi. Azərbaycanın zəngin, qədim tarixini, mədəniyyətini bütün islam aləminə, bütün dünyaya nümayiş etdirdik. Eyni zamanda bağlanış mərasimində də Azərbaycan mütərəqqi, müasir ölkə kimi təqdim etdi. Yəni bu nadir vəhdət bu gün Azərbaycanı dünya miqyasında əvəzolunmaz ölkəyə çevirir. Biz öz milli, dini dəyərlərimizə sadıq, onları qoruyuruq və qoruyacağıq. Eyni zamanda biz dünyaya açıyıq, biz müasirlik, biz inkişaf edirik və bu önəmli amillər bu gün əslində müasir Azərbaycan dövlətinin təcəssümüdür. Biz dərin milli-mənəvi köklər üzərində müasir dövlət qururuq, o dövlət ki, indi hər bir vətənpərvər insan öz ölkəsi ilə fəxr edir". İslam vəhdət dinidir, lakin kənar qüvvələrin təsiri, şəxsi maraqlar və bu qrup nəvətli hallar islam ölkələri arasında bir ayrışdırıcı, düşmənlilik toxumu səpməkdir. Müəyyən mənada bu, islam dininə deyil, məhz bəşəriyyətə bir zərərdir, onu sanki özünüməhv programı ilə fəlakətə aparmaqdır. Bu baxımdan, islama sahib çıxmaqda bəşəriyyətin əmin-amanlığına sahib çıxmasıdır. Ölkə başçısının da qeyd etdiyi kimi, "Azərbaycan apardıqı siyasətə idman vasitəsilə əlavə töhfə verdi. Çünki bizim müsəlman aləmində siyasətimiz ondan ibarətdir ki, birlik, həmrəylik güclənir, müsəlman ölkələri arasında bəzi itxıllaflara, müharibələrə son qoyulur. Müsəlman aləmi birlik nümayiş etdirməlidir. Ancaq bu təqdirə xalqlarımız gələcəkdə rahat və firavan yaşaya bilərlər. Ona görə, bizim apardığımız siyasət və bu oyunlarda verdiyimiz töhfə əminəm ki, müsəlman aləminin birləşməsinə gətirib çıxaracaq".

Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trump Azərbaycanı ünvanladığı ilk məktublarının birində Azərbaycanı Avropanın enerji mənbəyi kimi dəyərləndirmişdi. Son günlər 28 May - Respublika Gününün münasibətilə Prezident İlham Əliyevə ünvanladığı məktubda isə sanki bu fikir bir daha təsdiqlənir: "Azərbaycanın beynəlxalq təhlükəsizliyə verdiyi töhfələri və "Cənub qaz dehlizi" təşəbbüsünü irəli sürməklə Avropanın enerji təhlükəsizliyinin gücləndirilməsində sizin liderliyinizi dəyərləndirirəm". Bəli, Azərbaycan yalnız enerji mənbəyi deyil, həm də bu enerjinin gücləndirilməsində liderdir.

Biz yenə də söhbətə iqtisadiyyatın dəfəli məstəviyə keçirərək qeyd etmək istərdik ki, Azərbaycan həqiqətən də bir enerji mənbəyidir. Əbu Turxanın kəsilmiş tarix prinsipiə əsasən, "sivilizasiyanın ən mühüm şərtlərindən biri məhz kəsilmiş tarixdir. Belə ki, cəmiyyətin inkişafında qazanan hər hansı bir nailiyyət sonradan davam etdirilmirsə, o, böyük müddət intervalında tarixi prosesə daxil ola bilmir". İlk baxışda, Azərbaycan öz tarixində həmin prinsipi qorumaqla millət varlığını və rifahını qoruyub olur. Bununla belə, Azərbaycanın istər bəli, istər dünya mədəniyyətində yerini və rolunu nəzərə alsaq, onun həm də bəşəriyyətin varlığı üçün zəruri addımlar atdığına diqqət etmək olar.

Könül BÜNYADZƏDƏ, AMEA-nın müxbir üzvü

Azərbaycanın uğurlu layihələri beynəlxalq nümunəyə çevrilir

BMT-nin Dövlət Xidmətləri Forumunda iştirak edən qonaqlar ölkəmizdə vətəndaşlara xidmətlərin göstərilməsi istiqamətində görülən işlərin, şəffaflığın, təbiiq olunan innovativ yeniliklərin şahidi oldular

Əvvəli 1-ci səh.

ASAN dərhal əhali arasında o qədər populyarlaşdı ki, biz, bu uğurun davamı olaraq, göstərilən xidmətlərin sayını və növünü çoxaltmaq fikrinə gəldik və "ASAN xidmət" Azərbaycanın rəyonlarında da açılmağa başlandı".

Azərbaycan inklüziv, insanyönümlü və İKT əsaslı dövlət xidməti sistemi yaradıb

BMT Baş katibinin iqtisadi və sosial məsələlər üzrə müavini Liu Cenmin isə Azərbaycanda dövlət xidməti sahəsində əldə edilən uğurları xüsusilə qeyd edərk dedi: *"Azərbaycan Respublikası innovativ idarəetmə vasitəsilə inklüziv, səmərəli və insanyönümlü, İKT əsaslı dövlət xidməti sistemi yaradıb. Beləliklə, sosial xidmətlərin göstərilməsində dövlət qulluqçuları ilə vətəndaşlar arasında məsafəni qaldırdı və dövlət qulluqçuları ilə vətəndaşlar arasında məsafəni qaldırdı. Dövlət bu misilsiz nəticəni xidmətlərin göstərilməsini müasirləşdirməyə bütün hökumət qurumlarının birgə yanaşması, ASAN mərkəzlərinin yaradılması və yenilikçi e-hökumət xidmətlərinin təbiiq edilməsi, xidmətin keyfiyyətini yüksəldilməsi və bu xidmətlərlə vətəndaşların məmnunluğunu artırılması ilə əldə edib. Bu, nəticənin əldə edilməsində çox vacibdir".*

Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan rəqəmsal idarəetmənin inkişafı sahəsində BMT-nin xüsusi mükafatına layiq görüldü. Mükafat BMT Baş katibinin müavini tərəfindən Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya təqdim edildi.

Bakı Forumuna müxtəlif ölkələrin Dövlət idarəçiliyi və xidmətləri üzrə nazirləri, yerli idarəetmə orqanlarının, akademik dairələrin və özəl sektorun rəhbər şəxsləri qatılmışdır. Onların iştirakı ilə keçirilən plenar sessiyalarda, 9 fərqli aktual mövzu üzrə seminarlarda və tədbirlərdə dövlət xidmətləri ilə bağlı müxtəlif mövzularda müzakirələr aparıldı, fikir mübadiləsi edildi. O cümlədən, qonaqlara "MyGov", "ASAN İmza", "ASAN Vizit", "ASAN ödəniş", "ABAD" barədə məlumat verildi, "ASAN xidmət" mərkəzlərinin real şəkildə təqdim etmək imkanı yarandı. Bu, "ASAN xidmət" in daha geniş ərazilə yayılmasına ciddi töhfə olacaqdır.

Həmçinin forum çərçivəsində BMT-nin dövlət xidmətləri üzrə mükafatlandırma mərasimi olub. Beş fərqli kateqoriya üzrə mükafatların bulki qalibləri Keniya, Braziliya, Avstraliya, İndoneziya, Argentina, Portuqaliya, Tailand, Kosta Rika, Koreya Respublikası, Çili və Avstriya olub.

Forum çərçivəsində dövlət xidmətlərinin göstərilməsi üzrə "ASAN Beynəlxalq Assosiasiyası"nın yaradılmasına dair Niyət Bəyannaməsi imzalandı. "ASAN Beynəlxalq Assosiasiyası"nın yaradılmasının təşəbbüskarı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəetmə Xidməti və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyidir. Səhədi Mərkəz, Monteneqro, İndoneziya, Əfqanıstan, Türkiyə, Uqanda, Azərbaycan və Birləşmiş Ərəb Əmirliyiinin nümayəndələri imzalayıblar. "ASAN Beynəlxalq Assosiasiyası"nın yaradılması ilə tərəfdaşlar arasında dövlət xidmətlərinin göstərilməsi sahəsi üzrə unikal əməkdaşlıq qurulmuş, müvafiq sahədə səmərəli idarəetmə üzrə müasir çağırışları və vacib problemləri müzakirə etmək üçün ekspert, mütəxəssislərin institusional şəbəkələşməsinin yaradılması nəzərdə tutulur. Assosiasiyanın yaradılmasına dair Niyət Bəyannaməsi çərçivəsində, həmçinin müvafiq sahə üzrə ən qabaqcıl təcrübələrin və ekspertizaların davamlı mübadiləsi üçün institusional platforma təsis olunacaqdır, dövlət xidmətlərinin göstərilməsində innovasiyaların tətbiqinin təşviqi həyata keçiriləcəkdir.

Bütövlükdə, BMT-nin bu mötəbər forumunun Azərbaycan keçirilməsi ölkəmizdə vətəndaşlara dövlət xidmətlərinin göstərilməsi istiqamətində görülən nümunəvi işlərin, şəffaflığın, təbiiq olunan innovativ yeniliklərin şahidi oldular.

Rəşad CƏFƏRLİ, "Azərbaycan"

Paşinyan arzuolunmaz vəziyyətə düşüb

Ermənistanın baş naziri çıxış yolu tapa bilmir

Əvvəli 1-ci səh.

Dağlıq Qarabağdakı separatçı rejimi danışıqlar prosesinə cəlb etmək cəhdləri puça çıxıxdıqdan sonra Ermənistan tərəfi mahiyyəti danışıqlardan yayınmaq üçün yeni texniki elementləri danışıqların gündəliyinə gətirməyə çalışır. Bunların sırasına vaxtilə sabiq baş nazir Serj Sarkisyan və keçmiş xarici işlər naziri Edvard Nalbanyanın daim təkrarladığı irəli idarəetmə mexanizmi və guya danışıqların irəli aparılması üçün əlverişli mühitin yaradılması barədə iddialar daxildir. Reallıq isə ondan ibarətdir ki, Düşənbə görüşündən sonra danışıqların irəli aparılması üçün əlverişli mühit yaradılsa da, Ermənistan bu istiqamətdə hər hansı addım atmamışdır.

Ermənistanın başqa bir qonşusu - Gürcüstan ilə münasibətləri də ürəkəcan deyil. Rəsmi Yerevan, əvvəllər olduğu kimi, indi də Gürcüstanın Cavaxetiya bölgəsində erməni separatçıları ilə əlaqələrə xüsusi "diqqət" yeritir. Əldə olan məlumata görə, Cavaxetiya-dakı erməni icması mərkəzi hökumətə qarşıdurma gətirmək istəyir. Məsələ burasındadır ki, hakim "Gürücür" arzusuna demokratik Gürcüstan partiyası ölkədə növbəti parlament seçkilərinin proporsional qaydada keçirilməsi bəyan etmişdir. Bu isə Cavaxetiya ermənilərini qane etmir, çünki belə olan halda bu bölgənin millətçi nümayəndəsi parlamentə düşə bilməz. Belə bir məqam da diqqətdən yayınmamalıdır ki, Cavaxetiya-dakı erməni icması "özəfəliyyət" ilə seçilir, rəsmi Tbilisnin mövqeyini həmişə nəzərə almağı lazım bilmir. Lakin özbaşınalığına da həddi var. Mərkəzi hökumətin bu dəfə bir ovuc separatçıya güzəştə gedəcəyi inandırıcı görünür.

Qonşular bir yana qalsın, Ermənistanın əsas müttəfiqinə - Rusiyaya münasibəti də zaman-zaman Moskvaya qəzəbləndirir. Görünür, Paşinyanın yadından çıxır ki, Ermənistan sözün həqiqi mənasında müstəqil dövlət deyil, Rusiyanın Cənubi Qafqazda forpostudur. Ermənistanın eks-prezidenti Robert Koçaryanın yenidən həbsxanaya atılması forpostun sahibini cin atına mindirə bilər, çünki heç kimsə sürmə deyil ki, Rusiya rəhbərliyinin Koçaryana xüsusi rəğbəti var. Odur ki, Kremlin Paşinyan barədə atacağı addımı sadəcə olaraq gözləmək lazım gəlir.

Digər tərəfdən, Ermənistanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin Rusiya nümayəndə heyətinin səlahiyyətlərini bərpə edilməsi haqqında qətnaməyə dair səsvərmədə sərgiləndiyi mövqə də xarakterik məqamdır. Strasburqa gəlmiş Ermənistan deputatlarının bəzilərinin səsvərmədə iştirak etməməsi, Paşinyanın "Mənim addımım" blokundan olan nümayəndə heyətinin rəhbəri Ruben Rubinyanın qətnamənin əleyhinə ses verməsi (sonradan bunu texniki səhvə izah etsə də) Paşinyan hakimiyyətinin anti-Rusiya mövqeyinin

çoxsaylı təzahürlərindən biridir. Şübhə etməmək olar ki, həm müharibə canisi Koçaryanın yenidən həbs edilməsi, həm də Ermənistan parlament nümayəndə heyətinin AŞ PA-dakı fəxrətli ilə əlaqədar Paşinyan çazası qala bilməz, Moskva Ermənistanın "inqilabçı" baş nazirinə əsl sifətinə göstərəcək.

Belə bir şəraitdə Ermənistan iqtidarı ölkənin qarşılaşdığı problemləri həll etmək əvəzinə populist addımlarını davam etdirir. Guya Koçaryan kimi qatı cinayətkar həbs etmək, yaxud hansısa məmurun işdən çıxarılmaq bütün problemlərin həlli deməkdir. Paşinyanın Konstitusiyaya Məhkəməsinin sədrini dəyişdirmək cəhdi, məhkəmənin hakimi Vaqə Qriqoryanın özünü sədr elan etməsi Ermənistan dövlət idarəçiliyinin hansı vəziyyətdə olduğunu əyani şəkildə göstərir. Yaxud Paşinyan hesab edir ki, ABS vətəndaşı, ifrat irqçi, islamofob və homofob kimi tanınan Zare Sinanyanın Ermənistan baş nazirinin yadında diaspor işləri üzrə müvəkkil təyin edilməsi nəyisə dəyişdirə bilər. Guya ki, Sinanyanın səyi ilə diaspor Yerevan rejiminə arxa duracaq, milli iqtisadiyyatı dirəltmək üçün var-yoxundan keçəcək. Amma gizli deyil ki, Ermənistan-dakı erməni münasibətləri istənilən səviyyədə deyil. Diasporun nümayəndələri dəfələrlə bəyan etmişlər ki, Ermənistan hökuməti xaricdəki erməni biznesmenlərinə sağlam inək kimi baxır. Yeni pul ver, pul ver, vəsalım. Paşinyanın hakimiyyətə gəlməsi ilə heç nə dəyişməyib - köhnə hamam, köhnə tax. Buna baxmayaraq, Ermənistanın xarici işlər naziri Zograb Mnatşakanyan BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasında çıxış edərkən Ermənistanla baş verən hadisələrə demokratik keçid andlandırmışa cəhd göstərmişdir. Amma əbəv yərə. BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının kuluarlarında Paşinyanın hakimiyyətə gəlməsindən sonra Ermənistanla çərayın edən proseslər istehlak şəkildə bəşvəksayacağı "inqilabi diktatura" adlandırılır. Özü də həyasızlıq o həddə çatıb ki, bu ilin payızında Ermənistan dövlət olaraq BMT-nin

REGİONLAR

Taxıl biçini

Sahələrdə məhsul boldur

İsmayılıda taxıl biçininin ən qızgın vaxtıdır. Rayon Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzinin direktoru Həsən Həsənovdan aldığımız məlumata görə, rayonda cari ilin məhsulu üçün 2018-ci ilin payızında 23200 hektarda buğda, 6173 hektarda üçün arpa, 70 hektarda xəsil ekilib. Bu da əvvəlki ildəkindən 862,5 hektar çoxdur.

Taxıl ekini zamanı aqrotexniki tədbirlərə əməl olunub. Gübrə ilə təminatda yaranmış çətinliklərə baxmayaraq, 13 min 971 hektar sahəyə mineral gübrələr, 16 min 615 hektar sahəyə herbisid verilib.

Gübrələr və herbisidlər "Aqroservis" və "Aqrokimiya" MMC-lər tərəfindən əhaliyə 70 faiz güzəştə satılıb. Taxılçılara istifadə etdikləri mühərrik yağına və yanacaqğa görə isə dövlət büdcəsi hesabına vəsait ödəniləcək.

Müsahibimiz onu da bildirdi ki, mayın 19-da dolu və qarışğa taxılın məhsuldarlığına mənfi təsir göstərmiş. Belə ki, ayrı-ayrı yerlərdə 625 hektar taxıl sahəsi yere yatıb.

Hazırda rayonun aran ərazilərində arpa biçilir. Məhsuldarlığı orta hesabla 32 sentnerdir. Sahələrdə 16-sı "Aqrolizinq" ASC-nin olmaqla 26 taxılıqan kombayn işləyir.

Mart ayından başlayaraq rayonda 900 hektar yazlıq dənli və paxlalı bitkilər, 935 hektar kartof, 910 hektar tərəvüz, 148 hektar yonca, 76 hektar birillik ot, 375 hektar günəbaxan, 130 hektar qarğıdalı, 30 hektar tütün ekilib. Bunlardan əlavə, 245,6 hektarda meyvə, 2 hektarda üzüm bağları salınıb.

İsmayılıda taxılçılıqdan söz düşəndə Qubaxəlilli kəndinin adı daha çox çəkilir. Bu da səbəbsiz deyil. Həmin kənd uzun illərdən bəri bol və bərkətlili topraqları ilə tanınır. Kənd sakinləri Müşviq Həsənov gənc olmasına baxmayaraq, ən yaxşı toxumçulardan biri kimi ad-san qazanıb. 2013-cü ildən toxumçuluqla məşğuldur. Yüksək məhsuldarlığı olan sortlar ekir və nəticədə də məmnundur. Cari mövsüm sahələrdən dəmyə şəraitində olsa belə, 60 sentnerə qədər məhsul gözləyir. 200 hektarda ekdiyi "Elit" və "R-1" reproduksiyalı taxıl toxumuna tələbat çoxdur. M.Həsənovun təsərrüfatında 6 nəfər işləyir.

M.Həsənov deyir ki, 1990-cı ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra kənd təsərrüfatı sahəsində çalışmağa başlayıb. Fəaliyyətə 2 hektar sahədə başlayan toxumçunun keçən il sahələrdən əldə etdiyi orta məhsuldarlıq 50,2 sentner olub. Tədarük olunan toxumluq buğdanın satışı baxımından da problemi yoxdur. Əsas alıcıları yerli fermerlər və ətraf rayonların sakinləridir.

Əlavə olaraq 80 hektarda arpa, 15 hektarda vələmir, 30 hektarda noxud ekən Müşviq heyvandarlığı da inkişaf etdirir. 200 başa qədər qaramalı və 400 baş keçisi var.

Əli SƏLİMOV,
"Azerbaycan"

İndi kənd təsərrüfatında işlərin qızgın çağırır. Taxıl zəmilərində, pambıq tarlalığında, tərəvüz plantasiyalarında iş başdan asır. Məhsul uğrunda mübarizədə Ağcabədi kəndlisi də fərqlənir. Başqa sözlə, Prezident İlham Əliyevin ölkədə qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində verdiyi tapşırıq və tövsiyələr, imzaladığı fərman və sərəncamlar Ağcabədi kəndlisinin konkret fəaliyyət proqramına çevrilmişdir.

Pambıqçılıqda böyük potensialı olan Ağcabədidə son 3 ildə bu sahə sürətlə inkişaf etmişdir. Pambıq istehsalı 8852 tondan 23,304 tona çatmışdır. Aqrar sektorda strateji sahə olan pambıqçılığın inkişafında dövlət kifayət qədər maraqlıdır. Bu, həm yerlərdə işsizliyin aradan qaldırılmasında, həm də kəndli ailələrinin firavan həyatının, xoş güzəranının təmin olunmasında mühüm rol oynayır. Kənd adamlarına qayğının göstəricisi də ki, rayonda son 3 il ərzində dövlət tərəfindən pambıqçılığa 5 milyon 250 min manatdan çox subsidiya verilməmişdir.

Rayon iqtisadiyyatında əsas sahəni təşkil edən pambıqçılığın inkişafına bu gün də böyük önəm verilir. 2019-cu ilin məhsulu üçün rayon üzrə 1677 nəfər torpaq istifadəçisi tərəfindən 10.452 hektar sahəyə pambıq ekilməmişdir. İndi tarlaların becərilməsi aqrotexniki qaydalar əsasında davam etdirilir. Cərgə aralarına kultivasiya çəkilir, yemləmə gübrəsi verilir. Artıq rayonda qabaqcıl pambıqçılıq dəstəsi formalaşmışdır. Arif Zülfiqarov, İbrahim Ağamirovun, İsgəndər Hüseynovun, Nazim Mirzəyevin, Tofiq İsmayılovun, Məmməd Axundovun və bir çox başqa fermerlərin rayonda pambıqçılığın inkişafına verdikləri san-

Kəndlinin üzü gülür

ballı töhfə təqdirəlayiqdir. Onlar keçən il hər hektardan 45-55 sentner məhsul götürmüşlər. Burada məqsəd hər hektarın məhsuldarlığını artıraraq daha böyük nailiyyətlər qazanmaqdır.

Son illər rayonda "Aqropark" şəbəkəsi xeyli genişlənmişdir. Bu məqsədlə rayonun inzibati ərazisində yerləşən dövlət fonduna aid 3300 hektar qış otlaq sahəsinin təyinatı Nazirlər Kabinetinin müvafiq sərəncamı əsasında dəyişdirilərək "Qarabağ Taxıl", digər sərəncamı ilə 4800 hektar qış otlaq sahəsi "ƏKİNCİ-BO Fermer Təsərrüfatı" MMC-ə verilməmişdir. Rayonun Hindarx qəsəbəsi yaxınlığında yaradılmış Aqroparkın ərazisi də 2 il əvvəl əsaslı şəkildə genişləndirilmişdir. Təyinatı dəyişdirilən 850 hektar torpaq sahəsinin indi "Ağcabədi Taxıl" MMC sərəncamı ilə istifadə edilir.

Ölkədə şəkər istehsalının xammala olan tələbatının yerli istehsal

hesabına ödənilməsi məqsədilə şəkər çuğunduru əkilməsi üçün 2500 hektar torpaq sahəsinin təyinatı dəyişdirməkdən ötrü əlaqədar hökumət qurumlarına müraciət edilmişdir.

2019-cu ilin birinci rübündə rayonun Aşağı Avşar kəndi ərazisində müasir et kəsimi məntəqəsi tikilib istifadəyə verilməmişdir. Bundan əlavə Ağcabədi şəhər ərazisində Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin xətti ilə davamlı qurumun çimirdirilməsi qurğusunun tikintisi nəzərdə tutulmuşdur.

İndi rayonda taxıl biçininin qızgın çağırır. Keçən il 107 min ton taxıl istehsal edən fermerlər bu il də əzmlə çalışırlar. Cari ilin məhsulu üçün taxıl ekilmiş 28.050 hektar sahənin biçinində mütəşəkkil başlanılmışdır. İlk nəticələr sevindiricidir. Təcrübəli fermerlər Rizvan Şıxəliyevin, İbrahim Ağamirovun, Əfqan Quliyevin, Əkbər Sadiqovun təsərrüfatlarında hər hektarın orta məhsuldarlığı 45-50 sentnerdir. Böyük zəhmət hesabına yetişdirilmiş bol məhsulun tez və itkisiz yığılması üçün bütün zəruri tədbirlər görülmüşdür. Kombayn və nəqliyyat sardan heç bir problem yoxdur.

"Azerbaycan Respublikasında baramaçılığın və ipəkçiliyin inkişafına dair 2018-2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nın icrası ilə bağlı da rayonda məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Barama istehsalı son 3 ildə 3,7 tondan 37,1 tonadək yüksəlmiş, bütövlükdə 10 dəfə artmışdır. Kümçülər cari ildə də nümunə göstərilir. Bu il 1500 qutu ipəkqurdu başlanılmış, bol məhsul yetişdirilmişdir.

Kənd təsərrüfatının dinamik inkişafı etibarlı su təminatından çox asılıdır. Ökinlərin suvarma suyu ilə fasiləsiz olaraq təmin edilməsində rayon suvarma sistemləri idarəsi kollektivinin müstəsna rolu vardır. İdarə 65.000 hektardan çox əkin sahəsinin suvarma suyu ilə təmin edilməsinə xidmət göstərir. Rayon subartezian quyularının istismar idarəsinin xətti ilə 30.400 hektar əkin suvarılır. Cari ilin birinci rübündə 160 subartezian quyusu təmir olunmuşdur. Keçən il rayonun təsərrüfatlarında 19 ədəd subartezian quyusu qazılıb istifadəyə verilməmişdir. Dövlət başçısının sərəncamına əsasən cari ildə daha 16 subartezian quyusunun qazılması işlərinə başlanmışdır.

Kəndin qayğı günləri davam edir. Səhər təzədən qaş qaralanadək bərkətlili çöllərdə əmək çağırır. Məqsəd boluq, firavanlıq yaratmaqdır.

Lazım QULIYEV,
"Azerbaycan"

Əsrarəngiz təbiət turistləri heyran edir

Əlverişli iqlim şəraiti, əsrarəngiz təbiət mənzərələri, töbi bulaqlar Tovuzda turizmin inkişafı üçün geniş perspektivlər açır. Bu imkanlardan somerəli istifadə edən rayon rəhbərliyi də son illər bu sahəyə daha çox diqqət ayırmış, nəticədə yeni istirahət mərkəzləri yaradılmış, rayona dincəlməyə gələn xarici və yerli turistlərin sayı xeyli artmışdır.

Başqa sözlə, turizmin inkişafı ilə əlaqədar Tovuz şəhərinin girəcəyində 5 hektar ərazidə Olimpiya idman kompleksi, onun yaxınlığında 5,2 hektar sahədə beşulduzlu "Ayan Palace" hoteli, karvanşara tipli "Qala", "Şələlə", "Uç qala" kompleksləri tikilmiş, 10,4 hektar sahəsi olan Heydər Əliyev adına mədəniyyət və istirahət parkı salınmışdır.

Rayon tarixi abidələr baxımından da turistlər üçün maraqlıdır. Aşağı Quşçu kəndi ərazisində yerləşən, miladdan əvvəl VI minilliyə aid Göytəpə yaşayış məskəni və onlara digər qədim tarixi abidələrlə olan maraqlı turizm imkanlarını xeyli genişləndirmişdir. Turistləri məlumatlandırmaq məqsədilə yaşayış məntəqələrində ictimai-iaşə obyektleri, poçt, tibb məntəqələri haqqında məlumatlandırıcı lövhələr vurulmuş, turizm məkanlarına gedən yollara asfalt salınıb, nişanlar quraşdırılmışdır.

Tovuzda turizmdən söhbət düşəndə Xınna dərəsi ilə Əsrək dərəsinin adlarını xüsusilə qeyd edirlər. Təkcə Əsrək dərəsində təxminən 200-ə yaxın bulaq var. Yayın qızmar istisində bu ərazidə mövcud olan sərin hava insanların istirahətinə geniş imkanlar açdığı üçün yay mövsümündə burada minlərlə turist dincəlir. Xüsusilə müstəqillik illərində bu ərazidə turizmin inkişafı üçün böyük işlər görülmüş, dərə boyu istirahət məkanları yaradılmışdır.

Rayon icra hakimiyyətinin xarici turistlər üçün yüksək səviyyəli istirahət məkanlarından söhbət edəndə Xınna dərəsi adlanan ərazidə salınıb yeni "Suyun səsi" istirahət mərkəzinin adını çəkirlər. Dedilər ki, beşul-

duzlu hotel səviyyəsində olan mərkəzdə yaradılan şərait həm yerli, həm də xarici turistlərin ən çox maraqlı göstərdikləri məkanlardandır.

Geniş və rahat asfalt yolu Xınna dərəsinə yollandıq. Yolboyu cərgə ilə sıralanmış Aran, Məşədidilər, Yanıqlı, Qozdərə, Böyükxoşdarlı, Sadıxlı və Kəcabə kəndlərindən keçib "Suyun səsi" ailəvi istirahət mərkəzinə çatdıq. Bizi istirahət mərkəzinin sahibi Eyvaz Şamiyev qarşıladı. Əslən tovuzlu olsa da, Rusiya vətəndaşıdır. Bu məkana xərclədiyi 7 milyon manat vəsaiti də orada gürduğu bizneslə əldə edib. Öz vətəninə belə bir istirahət mərkəzini yaratmaq çoxdankı arzusu olub.

Mərkəzlə yaxından tanış olduq. Hər iş səliqəli və turistlərin üreyincə yaradılıb. Hər

tərəf göz oxşayır. Dördmətbəli istirahət mərkəzinin əsas binası eyni vaxtda 200 turistin qalmasına imkan verir. Binada son təamamlama işləri görülür. Tək və ailəvi qalmaq istəyənlər üçün də şərait yaradılıb. Bundan başqa, mərkəzin ərazisində hər bir şəraiti olan 4 kottec inşa edilib. Ən çox diqqətimizi istirahət mərkəzinin ərazisində olan iki çimərlik cəlb etdi. Hər birinin uzunluğu 100 metr, eni 50 metr olan iki hovuzda təhlükəsizlik qaydaları təmin edilib. Hovuzlar Xınna dərəsi boyunca axan Zəyəm çayının üstündə salındığından hər gün suyu dəyişdirilir. Hovuzda 4 qayıq da var.

İstirahət mərkəzinin sahibi dedi ki, tam istifadəyə verildikdən sonra burada müxtəlif attraksionlar, auroпарк, uşaq üzgüçülük hovuzu inşa

ediləcək, atla və mikroavtobuslarla gəzintilər təşkil olunaçaq. Turist marşrutlarında Tovuzun tarixi abidələrinə ekskursiyalar və gərməli yerlərinə səyahətlər nəzərdə tutulmuşdur.

Mərkəzə uzaq dağlardan içməli su xətti çəkilmiş, qədim üslubda bulaq inşa edilmişdir. Ümumiyyətlə, istirahət mərkəzində səliqə-sahman hökm sürür. İşçi heyəti yüksək təlimlərdən keçmişdir. İstirahət mərkəzinin inşasına 3 il əvvəl başlanılıb. Keçən ilin yay mövsümündə kotteclər istifadəyə verilib. Bu ildən mərkəz ilboyu turist qəbul edəcək. Çünki istirahət mərkəzi qazla da təmin olunmuşdur. İstirahət məkanı hələ tam hazır olmasa da, keçən il internet portalından məlumat əldə edən insanlar yay istirahətlerini burada ke-

çirmişlər. Gələnlərin əksəriyyəti Türkiyədən, Rusiyadan və Gürcüstandan olub. Təzliklə tam gücü ilə fəaliyyət göstərəcək "Suyun səsi" ailəvi istirahət mərkəzində dincələnlərin sayı dəfələrlə artacaq.

Beləcə, Tovuz respublikamızın turizm mərkəzlərindən birinə çevrilir. Uca dağlar, gur axan çaylar, buz bulaqların suyu, yaşıl örpəyə bürünmüş yamaclar istər yerli və istərsə də xarici turistlərin təbiət qoynunda mənalı istirahətini təmin etməklə yanaşı, onların bu bölgəyə maraqlarını da artırır. Bu işdə Xınna dərəsində istifadəyə verilən "Suyun səsi" ailəvi istirahət mərkəzinin də böyük rolu olacaq.

Sabir ƏLİYEV,
"Azerbaycan"

Ağsuda çəltik əkininə maraqlı getdikcə artır

Ağsu rayonunda cari ildə 3349 hektar sahədə yazlıq bitkilər ekilib və artıq ikinci ildir ki, Ərəbmehdibəy ərazi dairəsində çəltik becərilir.

Rayon statistika idarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, ümumiyyətlə, cənub ərazilərdə torpaq mülkiyyətçilərinin çəltikçiliyə marağı getdikcə artır.

Rayonda cari mövsümdə 166 hektarda kartof, 591 hektarda tərəvüz, 971 hektarda qarğıdalı, 65 hektarda günəbaxan və sair bitkilərin ekini aparılıb. Yazlıq bitkilər daha

çox Xanbulaq, Qaraqoyunlu, Növcü, Kəndoba və bir sıra digər ərazi dairələrində ekilib.

Sabirabadda indiyədək 14 tondan çox barama istehsal olunub

Sabirabadda aqrar bölmənin digər sahələri ilə yanaşı ənənəvi və strateji sahə olan baramaçılığın inkişafına da xüsusi diqqət yetirilir.

Son illər dövlətin bu sahənin inkişafı üçün göstərdiyi qayğı və hər kiloqram məhsul üçün verdiyi əlavə subsidiya rayonda ipəkçiliyə olan marağı xeyli artırır. Əgər ötən il rayon üzrə 338 ailə barama istehsalı ilə məşğul olubsa, bu mövsüm onların sayı 500-ə çatıb.

Rayon dövlət aqrar inkişaf mərkəzindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, ötən il rayonda 14 ton 200 kiloqram barama istehsal olunub. Cari mövsümdə isə 20 ton məhsul istehsal etmək nəzərdə tutulub. Bunun üçün 500 kümçü ilə müqavilə bağlanılıb və onlara ödənişsiz olaraq ipəkqurdu toxumu paylanılıb.

Xeyli vaxtdır ki, rayon kümçüləri bələdikləri ipəkqurdundan əldə etdikləri məhsulu tədarük məntəqəsinə təhvil verirlər. İndiyədək tədarük məntəqəsinə 14 ton 34 kiloqram barama təhvil edilmiş ki, bu da istehsal nəzərdə tutulan baramanın 77,17 faizini təşkil edir. Rayonun Nizami kənd sakinli Teymur Behramov üçüncü ildir ki, ipəkqurdu

bəsləyir və hər il də yaxşı nəticə əldə edir. "Ötən il ailə üzvlərimlə birlikdə 8 qutu ipəkqurdu bəsləyərək 410 kiloqram barama tədarük etdik. İstehsal etdiyimiz məhsuldan 3690 manat gəlir götürdük. Bu il də 8 qutu ipəkqurdu toxumu götürüb bəsləmişik və 461 kiloqram məhsul tədarük etmişik. Hesablamama görə qazancımız ötən ildəkindən 459 manat çox olacaq" deyər kümçü bildirib.

Qeyd edək ki, son üç ildə rayonda baramaçılığın inkişafı məqsədilə 82 min ədəd tut tinqi ekilib.

İmişlidə Aranlı kənd məktəbi üçün tikilən binada inşaat işlərinin 85 faizi görüldü

Ölkə başçısının sərəncamı ilə ayrılan vəsait hesabına İmişlidə Aranlı kənd 2 nömrəli tam orta məktəb üçün inşa olunan 132 yerlik binanın tikinti işlərinin 85 faizi görüldü.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Təhsil Nazirliyinin sifarişli ilə tikilən məktəb binasının inşasına ötən ilin avqust ayında başlanılıb. Artıq binada hörgü işləri başa çatıb, dam örtüyü vurulub, qapı və pəncərələri quraşdırılıb, suvaq işləri görüldü. Hazırda sinif otaqları, fənn kabinetləri, akt və idman zalları və digər yardımçı otaqlarda elektrik və kommunikasiya xətləri çəkilir, divar və tavanlarda rəngləmə işləri aparılır, ərazi abadlaşdırılır. Təhsil ocağının fasiləsiz, su, istilik və elektrik enerjisi ilə təmin olunması üçün ərazidə

su anbarı və qazanxana tikilib, transformator quraşdırılıb.

Məktəb binası yeni dərslər ilində pedaqoji kollektivin istifadəsinə verilməlidir. Qeyd edək ki, məktəb binasında 11 sinif otağı, 6 fənn kabinetli, idman və akt zalı və digər yardımçı otaqlar var.

Cəfər Cabbarlı-120

● Realist sənətkar

XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının klassiki C.Cabbarlı irsini yaradığı dövrdən bir əsr sonra dəyərləndirməyin hansı tarixi təcrübəsi və müasir nəzəri-metodoloji meyarları mövcuddur? Az qala bir əsrin tarixi gedişində əli qələm tutan ədəbi-elmi nasillər bu böyük sənətkarın sənət sirlərini üzə çıxartmaqda öz zövq və istedadları ilə yanaşı, yaşadıqları mühitin doğma və vətəndaşlığını dəstəkləməyə çalışmışlar.

L.Hidayətzadə, C.Cabbarlı, Əlihüseyn Rzaev, Rza Tahmasib, A.A.Tuqanov.

Cəfər Cabbarlı yaradıcılığı zamanın və sənətin sınağında

C.Cabbarlıın sənətə gəldiyi gündən bu günə qədər üç dəfə ictimai formasiya dəyişmiş, ədibin təarifi etdiyi milli dövlət - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti işğal olunmuş, nəhayət, 70 il sonra Azərbaycan xalqı öz müstəqilliyini bərpa etmişdir. Bir-birindən kəskin fərqlənən belə zaman hüduqlarında C.Cabbarlı sənətinin tərəvəti, bədii sənət kimi yaşarlığı nədədir və müasir demokratik elmi meyarlar mövqeyindən onun həmişəyaxar, müasir tutum qazanan hansı keyfiyyətləri əbədii yaşamaq haqqı qazanıb?

C.Cabbarlı irsinə, bizzə, aşağıdakı metodoloji prinsiplə, dəyərləndirmə üsulu ilə yanaşmaq onun müasirliyini, yaşarlığını ictimai-sosial və ədəbi-bədii zəminini üzə çıxartmaq imkan verir: müasir ədəbi-siyasi realiaqlardan tarixə qayıdış, bu qayıdışın fonunda tarixi bədii gerçəkliyin yaşamlı məqamlarının dövrüyyəyə gəlməsi, C.Cabbarlı və zaman, onun meyarları probleminə toxunan Yaşar Qarayev yazırdı: "...C.Cabbarlıın məfkürə və sənət təaleyi ilk dəfə deyil ki, belə tarixi imtahan, əlaqə sınaq qarşısında dayanır. Onun bu sınaqdan tamamilə zədənsiz və yan keçməyini iddia etmək qeyri-səmimiyyət olardı. Ancaq bir şeyə qəti və təəssüfləndirici hökm vermək olar: Cabbarlı həttə vulqar empirizmin, nadan şolastikanın, ədəbi iticinin, siyasi əhkamın və inzibati terrorun sınağından salamat çıxıb, aşkarlığını və yeni təfəkkürün sınağından çıxmıq onun üçün qat-qat asan olacaqdır! Əksinə, bu sınaqda onu gözəyən kəşflər və tapıntılar zədədən və itkilərdən qat-qat artıq olmağı vəd edir".

C.Cabbarlı sənəti ilk növbədə yerinə yetirdiyi ədəbi-tarixi missiyası baxımından dəyərlidir. "Xalqın tarixi sənətkarına məxsusdur" (A.S.Puşkin). Bu mənada C.Cabbarlı Azərbaycan xalqının XX əsr əvvəlləri tarixi mərhələsinin keçid dövrünə, yeni ictimai görüşlərin formalaşma prosesinin mahiyyətini bütün tərəfləri ilə əks etdirir. C.Cabbarlı nadir sənətkarlardan ki, qısa bir zaman çərçivəsində baş verən inqilab təbəddülatları onun yaradıcılığında yaradıcılıq metodları və poetik sistemlərinin keçid prosesi ilə reallaşır. İlk gənclik illərində Səbir satirasının, eləcə də "Molla Nəsrəddin" məkətabının poetikası zəminində onun satirik şeirləri meydana çıxdı. Bu şeirlərdə realist sənət prinsipləri dərhal hiss olunurdu. Onun lirik şeirləri ilə realist estetikaya gətirilən ədəbi sənət prinsipləri ilə yazılmışdır. C.Cabbarlı poeziyasında müşahidə olunan bu iki ifadə sistemi onun pseylərində - realist və romantik poetikanın hüduqlarında dövrüyyəyə gələcək.

C.Cabbarlıın "Aydın", "Od gəlini" kimi klassik romantik əsərlərinin meydana çıxması da onun XX əsrin 20-ci illəri tarixi ədəbi prosesinin aparıcı simalarından biri olduğunu təsdiq edir. C.Cabbarlıın bu əsərlərindən danışarkən adətən romantikadan daha çox danışılıb. Halbuki, C.Cabbarlı irsinin alt qatları, kölgədə qalan əsərləri onun romantizm estetikası və poetikası prinsipləri ilə yazılmış pseylərdir.

C.Cabbarlı romantizmini həyat və ədəbi mühit özü yaratmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin siqutu milli azadlıq idealları ilə yaşayan sənət adamlarının arzu və ümidlərini poeziya etdi. Azərbaycan ədəbiyyatında romantizm çərəyənindən bəhs edənlər bu tarixi amili öne çəkməmişdilər. Romantizmin ictimai, sosial gerçəkliyi məhz AXC-

den sonrakı mənəvi böhran idi. "Aydın" pyesində baş qəhrəmanın real gerçəkliyə üsyanı, ideal və varlıq arasındakı uçurum, bunun çıxış yolu kimi uzaq bir kəndə çəkilmək klassik romantik sənətin estetik normalarından xəbər verir.

C.Cabbarlı romantizmi bu gün daha real, yaşarlı görünür. XX əsrin 90-cu illərinə qədər qarşı-qarşıya duran iki ictimai formasiya tipi, iki ədəbi-fəlsəfi dünyagörüş aradan qoyulmuşdur. Kommunizmin qurmaq xəyallarının puç olduğu yaşadığımız vəhşi kapitalizm (bela demək mümkündür) cəmiyyətdə, əlaqəli norma və prinsiplərdə yeni meyillər ortaya qoydu. Əlaqəli-mənəvi münasibətlərin mərkəzində altun, biznes əsas mövqeyə keçdi. "Aydın"da, "Oqtay Eloğlu"da və "Solğun çiçəklər"də ifadə olunan şəxsiyyət və cəmiyyət problemi çəğdaş realiaqları əsərləşdir. Sanki Aydın bu gün hamıların məmur əxlaqına, altun hərisliyinə üsyan edir: "Aydın. Hamının ardınca behiştə getməkdənsə, hamının qabağında cəhənnəmə getmək yaxşıdır". "İstəmirəm, artıq sənə də inanmıram, inanmıram heç bir şeyə: Allaha da, imamlara da, Quran-kitabı hamısı yalandır. Məhv olsunlar. Dünyada hakim bir qüvvət varsa da, o altun, yene altundur. Hamı ona tapınır, hamı ona pərəstiş edir".

"Aydın" faciəsinin ideya-bədii konsepsiyasını romantizmin estetik prinsipləri kontekstində təhlil edən Y.Qarayev haqlıdır: "Intiqam almaq üçün üsyan qalxan Aydın bir hədəf kimi Dövlət bəyi seçmir. "Kime qarşı üsyan" sualına o, "bütün bəşəriyyətə qarşı, bütün qanunlara, adətlərə qarşı" deyə cavab verir. Təklildə Dövlət bəyi onun intiqam arzusunda nə qədər aşağıda durur! Dövlət bəyi olmasaydı, onu başqa bir Dövlət bəyi əvəz edə bilərdi. Məqsəd Dövlət bəyləri yetirən mühitdən - altun səltənətindən intiqam almaq idi. Aydının qarşısında aciz qaldığı məqsəd bu idi".

Aydın dilindən səslənən "Bəli, zənginlik elə şeydir ki, ağ gözü qara, qara üzü ağ göstərir", yaxud, "siz əlinizi belinizə atmaqdasınız, cibinizə atın. Çünki Sizin silahınız oradadır, kişiliyiniz elə oradadır" kimi mühakimələr bu gün də bəşəriyyətin ən ağırlı yeridir, bir çox xalqların faciə və əzablarının milli sərhədlər bil-

məyən mənbəyidir. Dini dəyərlərə münasibət, bu dəyərlərin daşıyıcıları olan maddi-mənəvi amillər XIX-XX əsrlər klassikasının ədəbi-bədii, ictimai-sosial mübahisələri predmeti oldu. Dini dəyərlərin əz qala yasaq olduğu Sovet gerçəkliyində xalqın bu dəyərlərə daxil inamı zahirən azaldığı halda, yüksək əxlaqi keyfiyyətləri daşıyıcı kimi yaşayış və "kommunizmin əxlaq prinsipləri" ilə uyumlaşdır. C.Cabbarlı haqqında mövcud elmi ədəbiyyatda onun "Od gəlini", "Sevil", "Almaz" kimi əsərləri din və qadın azadlığı, çadra əleyhinə mübarizə, "1905-ci ildə" xalqlar dostluğunun təbliği kimi dəyərləndirilmişdir. Ənənəvi təsəvvür etibarli ilə bələdir, lakin bu əsərlərin mətnatlı qatları tarixən kanarda qalıb, duyulubsa da, məlum səbəblər ucbatından şərh olunmayıb.

"Od gəlini" əsəri çəğdaş meyarların, təsəvvürlərin fonunda öz missiyasını yerinə yetirmək əzminindədir. "Od gəlini" faciəsində isə (1925-1928) Cabbarlı Azərbaycan xalqının IX əsrdə Babekın başçılığı ilə xarici işğalçılara qarşı apardığı azadlıq mübarizəsini öz əsərinin əsas mövzusu və ideyası kimi seçir, milli-məydanlı istiqalət və azadlıq idealarını bütün dövrlərin və xalqların ədəbi dəyəri və sərvəti kimi tərənnüm edir. Belə bir istiqalət tərənnümü otuzuncu illərin kommunist tiranlığına və bolşevik istibdadına xəlvətli, gizli üsyan edənənlər, etiraz göstərənənlər də olmasa (M.Ə.Rəsulzadə) mülahizəsində bir həqiqət var" (Y.Qarayev, səh.558). Əsərin yazıldığı dövrün ərafəsini milli azadlıq, milli istiqalətini daimi həssas bir sənətkar kimi C.Cabbarlıın bu əsəri məhz Azərbaycanın müstəqilliyi, milli azadlıq ideallarının təsdiqi idi. Dünyaya qarşı qalayan, xalqları bir-birinə qarşı qoyan ideologiyaların, məscidlərdə, kişələrdə, sınaqda qaldırılan bəşər övladına qarşı törədilən, yüzlərlə, minlərlə günahsız insanların nahaq qanının axıdıldığı bir zamanda C.Cabbarlı Elxanın dilindən bürünən dünyaya dönən də, öten əsrdə də, bu gün də - XXI əsrdə meydan oxuyur. "Elxan... Qoy hər kəs özü öz yaşayışının tanrısı olsun. Artıq yetişməzmi? Din adına törətdiyimiz bu qəddər qırğınlar, tökülmüş bu qəddər qanlar yetməzmi? Necin zavallı insanlığı bir-birindən ayrılıb bir-biri-

nə çeynədirsiniz? Bəs deyilmi içdi-yiniz qanlar? Qandan doymadınız-mı? Bu qanlar bir gün çosaçaq və mizraqlar ucunda yaratdığımız bütün bu əski dünyanı öz açıqlı dalgalarında boğacaqdır".

Bu məqamda 16 yaşlı C.Cabbarlıın "Vəfalı Səriyyə"ndə Axundun aşağıdakı mülahizələri C.Cabbarlıın dini-mənəvi dəyərləri fanatizmə, din pərdəsi altında ən mənfur sosial bəlalər törədən bir zümrəyə nifrəti görürük. "Keçən gün bir uşqolla uşağı Quranın tərcüməsini mənim yanına gətirib deyir: Cənab axund, bu Qurana bax, gör yaxşı tərcümə olunub. Və məhzi ki, mən bu sözü eşitdim, ele bil ki, rəhmətlik atamın qəbrinə od vurdu. Dedim: ay ləməzhəbi! Quranı da tərcümə etmək olarmı? Bu hansı kitabda yazılıb? Axı bele müsəlmançılıq olmaz, ay biqeyrət, axır Qurana da əl apardın". Şükür ki, bu böyük dini abidənin bir neçə tərcüməsini oxumaq imkanı qazanmışıq. Ancaq yas mərasimlərində onun azərbaycanca oxunuşuna qoyulan qadağanın müəllifləri C.Cabbarlıın bir əsr bundan əvvəlki qəhrəmanlarının eyni deyilmi?

C.Cabbarlıın ədəbi irsi XX əsrin əvvəli ilə 20-30-cu illərin qovuşduğu və ayrıldığı məqamları özündə birləşdirməklə milli-mənəvi keçmişimizin inkişafındakı iki mərhələni bütöv bir estetik sistem kimi öyrənməyə zəmin yaradır. C.Cabbarlıın bədii yaradıcılığı tənqidi realizmin, XX əsr romantizminin zəminində yaradıldığı kimi, onun nəzəri görüşləri də bu dövrün çoxsaylı ədəbi-estetik nəzəriyyələrinin təsirindən kənar qalmamışdır. Ədəbi prosesdə müxtəlif yaradıcılıq metodlarının və üslublarının mübarizəsi mövcud olduğu kimi, sənətin mahiyyətinə verilən qiymətlərdə də fikir ayrılığı təbii idi. Bunun qanunauyğun davamına 20-30-cu illər ədəbiyyatşünaslığında təsadüf edilirdi.

C.Cabbarlıın ədəbi-tənqidi məqalələrində qoyulan, həllini tapan aşağıdakı məsələlər bu gün də aktual olaraq qalmaqdadır. Onu da qeyd etməyi lazım bilirəm ki, C.Cabbarlıın sənət görüşləri onun yaradıcılıq təcrübəsinə əsaslanır.

Füzuli və M.F.Axundzadə dövrü arasındakı ədəbiyyatda yaranmış üsluba yeknesaklik, ədəbiyyatla həyat arasındakı dialektik əlaqə probleminin elmi cəhətdən qoyuluşu nəzəri fikir tariximizdə C.Cabbarlıya məxsusdur. O, həmin problemi bu və ya digər metodun poetik üstünlüyü ilə yox, bədii fikrin inkişafında, "hələqi bir gedişin" yeni istiqamətə çevrilməsi ilə başlayır, onun səbəbini isə sənətin mürəkkəb inkişaf qanunları ilə əlaqədə şərh etməyə çalışır: "Füzuli öz dühası ilə Azərbaycanı parlaq klassik bir ədəbiyyat verdi. Lakin, eyni zamanda, onun dühası bir yük kimi azəri ədəbiyyatının inkişafı üzərinə düşüb, onu öz ağırlığı altında əzməyə başladı".

C.Cabbarlıın "Azərbaycan türki ədəbiyyatının son vəziyyəti" adlı konseptual məqaləsində bu gün üçün dəyərli məqalələrdən biri də uzun zaman kölgədə qalmış, tarixi ədəbi prosesdən kənar götürülən xalq ədəbiyyatı - aşiq poeziyası haqqında cəsərləti, çəğdaş günlərdə nəzəri-metodoloji baza yaratmaq üçün dəyərli olan konsepsiyaları irəli sürmüşdür: "Sarayları məhdud edən, qaş-gözləri tərifi edən bu yama, cansız, duyğusuz, qeyri-təbii ədəbiyyat onun dörd təli sızına uymamış, o öz yaratdığı kərəmləri ilə, qəribləri ilə, tapdıqları ilə gün keçirmiş, onların kədərlərinə ağlayaraq, qələbələrində sevinərək, son zamanlaradək gəlməmişdir. İnsafən etiraf edilsə, Azərbaycan türki ədəbiyyatının ən parlaq səhifəsini bu adlı xalqın bir sövqi-təbii ilə yaratdığı bu adlı xalq ədəbiyyatı təşkil edir".

XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında xarakter yaratmaq baxımından dramaturgiyada C.Cabbarlıın görüldüyü işi nəsrədə Süleyman Rəhimovla müqayisə etmək olar. Təkcə "Almaz" və "Saçlı" əsərlərindəki xarakter zənginliyini XX əsr ədəbiyyatımızın sonrakı heç bir mərhələsində görmürük.

C.Cabbarlıın tərcüməçilik fəaliyyəti xüsusi tədqiqatın mövzusuudur. Şekspir və Şillerdən tərcümələrinin onun yaradıcılığında, dramatik konflikt yaratmaq məqamında xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Onun tərcümə sahəsindəki istedadını təsdiq edən Seyfəddin Dağı tərəfindən qeyd edilən fakt C.Cabbarlıın dilin zənginliyini səfərbər etmək istedadını təsdiqlidir: "Hələ Hamletin məşhur monoloqunda "Olum, ya ölüm". Axı həmin monoloqu ondan əvvəl də tərcümə etmişlər. Birisi "Həyat, ya mətəm", ikincisi "Qəbir, ya səbr", üçüncüsü "Varlıq, yoxluqmu" yazmışdır. O isə "ölüm" müqabilində "olum" kəşi etmişdir.

Bu gün sənətin "olum və ya ölüm" məqamında C.Cabbarlı yaşayır, bizi məndir.

Şirindil ALIŞANLI,
filologiya elmləri doktoru,
professor

● Millətpərvər

Vəfasız ürəyin vəfalı arzuları

Cəfər Cabbarlıın teatr sənəti ilə tanışlığı daha erkən yaşlarında başladı. O, 1915-ci ildə 3 saylı ali ibtidai məktəbdə təhsil aldığı vaxtlarda ilk səhnə əsərini - "Vəfalı Səriyyə, yaxud göz yaşları içində gülüş" pyesini qələmə aldı. Başqa bir pyesini - "Solğun çiçəklər"i də elə həmin il yazdı. Bu əsərlərdə həyatın realist boyaları təsviri, cəmiyyətdəki ədalətsizliyə, haqsızlıqlara etiraz ələ ustalıqla əksini tapdı ki, müəllifinin on altı yaşında olması hər kəsi təəccübləndirdi.

Cəfər Cabbarlı "Sevil" filmində çəkiliş qrupu ilə

Sonralar Azərbaycan ədəbiyyatına, teatr sənətinə "Nəsrəddin şah", "Trabilis müharibəsi" ("Ulduz, yaxud Trabilis müharibəsi"), "Ədir-nə fəthi", "Aydın", "Oqtay Eloğlu", "Od gəlini", "Sevil", "Almaz", "Dönüş", "Yaşar" və başqa dram əsərlərini bəxş edən, həmçinin uzun müddət Azərbaycan Dövlət Dram Teatrında ədəbi-hissə müdiri işləyən Cəfər Cabbarlıın uğurları bədxahlıların pejmürəyə etdi. Ona məneələr yaratmaq üçün hər vasitəyə əldilər. İddia etdilər ki, yazıçı Azərbaycan Dövlət Dram Teatrını monopoliyaya götürüb, nə qədər ki, Cəfər teatrda və yazı, onlar ora pyles verməyəcəklər. Nəhayət, iş-təklirə çatıldı. Cəfər teatrda gətirdi. O, Dövlət Kino fabrikinde də işə keçdi.

Cabbarlı cəsərləti

Ancaq yoluna daş qoymaq istəyənlər unudurdular ki, Cəfər Cabbarlı hara gəlsəydi, orada inkişaf da, uğur da olacaqdı. Çünki o, her işi ürəyinin odu, atəşi, heyratətilmiş işğuzarlığı və parlaq istedadı ilə görürdü. Kino sahəsində də çox ciddi fəaliyyətə başladı. Və onun bu gəlişi Azərbaycan kinosunun böyük mənəvi qazanca oldu. Səssiz kino dövrü idi. 1920-ci il dekabrın 20-də Azərbaycan Xalq Maarif Komissarlığı "Kinematografiya filmləri fabrikinin açılış haqqında" qərar qəbul etdi. 1923-cü ildə Azərbaycan Foto-Kino İdarəsi nəzəndə I Dövlət Kinofabriki yaradıldı. Bu, "Azərbaycanfilm" kinostudiyası tarixinin başlanğıcı oldu. Kinofabrikdə ilk film 1924-cü ildə çəkildi. "Qız qalası" adlı bu bədii film Cəfər Cabbarlıın "Maarif və mədəniyyət" jurnalının 1923-cü il 4-5-ci saylarında dərc olunmuş poeziyası əsasında (sənari müəllifi H.Breslav-Luvre) ekranlaşdırıldı. Amma onun adı titrlərdə qeyd edilmədi.

Nüfuzlu teatr və mədəniyyət xadimi kimi tanınan Cəfər Cabbarlı kino sənətinə də nəbələd deyildi. 1925-1927-ci illərdə aktor və kinorejissor kurslarında oxumuşdu. Ən əsası isə kinonun problemləri barədə yalnız ədəb, mədəniyyət xadimi kimi deyil, həm də vətəndaş kimi düşündürdü. Bu sahənin əhəmiyyətini nəzərə alan Cabbarlı qeyri-peşəkar rusların, yəhudilərin ermənilərin Azərbaycanı gətirilməsindən narahət idi. O, "Azərbaycan hara gedir?" məqaləsində yazırdı: "Azərbaycan rəhbərləri sənari işini kime desəniz inanıb tapşırırlar, teki o adam Azərbaycanlı-türk olmasın. İş burasındadır ki, Azərbaycan yerli qüvvələrdən sənariçilərin hazırlığı ilə məşğul olmur. Onların həyat etdikləri "gəlmələr" isə yerli həyatla tanış olmadıqlarından bizim türklərin həyatından ağılaşmış məzə qondarmalar quraşdırırlar. Belə fikirləri dilə gətirmək, bu barədə yazmaq böyük cəsərlə tələb edirdi. Vətəndaşlıq duyğusu, vətəna, millətə məhəbbət hissi ilə yazırdı Cəfər Cabbarlı: "Azərbaycan rəhbərlərinə sual verəndə: nə üçün sizdə fabrikin nəzəndə yerləşən mətbəədə dörd mürəttibdən (özü də onları ikisi yenidən işə götürüldü) biri də türk deyil və türk yazıla-

Yarımqıq qalan işlər...

1933-cü ildə Cabbarlı "Mən "Almaz" ssenarisini nə üçün yazdım?" adlı məqaləsində bildirdi: "İsteyirik ki, qızlarımızda ictimai işə həvə yadaq, onların mübarizlik iradəsinə və cürətini artırmaq. Hamı Almazı sevecək və onunla ayaqlaşmağa çalışacaq. Almazın cəsərləti, möhkəmliyi ağır dəqiqələrdə belə qızlar üçün təskinlik və ilham mənbəyi olacaqdır".

Kinostudiyada elə üreklə çalışırdı ki, istirahəti tamamilə unutmuşdu. 1933-cü ilin 29 avqustunda Cəfər Cabbarlı həyat yoldaşına məktubunda yazırdı: "Moskvada qət olunub ki, kinoda "1905-ci il" in pastanovkasını ancaq mən verməliyəm. Özgə adamın vətənsinə razı olmayıblar. Moskvada həll olunub ki, hansı kinolar gedə bilər və hansını hansı rejissor qoymalıdır. "1905-ci ildə" filminin rejissorundan söhbət gedəndə demişlər ki, Braginski-mraginski tanımırıq, Cəfər özü qoymalıdır. Özü də bu il olmalıdır. Və teatrdan kinoya keçməlidir. Mən dedim: teatrdan gətməyərəm. Sonra dedilər ki, teatrdan da, kinoda da işlə. İndi gərek rejissor ssenarisinə başlayaq. Ayın 1-dən kinoda qulluqdayam. Sonra, "Səfa"nın ancaq birca 4-cü pərdəsi qalib. 1-ci, 2-ci, 3-cü pərdələrini qurtarıcam. Tamam-kamal. Bu yandan da Oliyev gəlib Narkomprosda deyir: gərek bir haftəyə "Şahsənəm" qurtarasın, operada oynayaq. Deyirəm vaxtım yoxdur. Deyirlər, özgə adam eləyə bilməz. Bu yandan da Şillərini "Ocaqlar", o yandan da "Əfqanıstan" ...Xülasə, işlərim çox doladıqdır, haraya gəldim çixsa, sənə yazaram... Sonra, Türk teatrında "1905-ci ildə"ni quruluşda verməliyəm. Rus teatrlarında da "1905-ci ildə" gedir. Mayorov deyir, gərek ikili işləyək, tek qoya bilərəm. Operada da "Səfa"nın pastanovkasını gərek mən verməm. Bizim teatrdan da "Otello"nu təzələmək boynuma qalmışdır. Onlardan bir cür ilə deyən qarırmışam. Hamısı da deyir bir vaxtda. Xülasə, aləm çaxnaşmış bir-birinə, heç bilirmən nə edəcəyəm. Hə, "Od gəlini"ni də gərek Mayorov ilə mən işləyərəm".

Öz pyesi üzrə "1905-ci ildə" ssenarisini yazan Cəfər rejissor kimi bu filmi çəkmək qismət olmadı... Kinematografiya tariximizin "qızı fondu"na "Sevil", "Almaz" kimi filmlər bəxş edən, milli kinonuzun yaranmasında, bu sahədə milli kadrları yetişməsində, kino işinin yeni, milli əsasları üzərində qurulmasında əvəzsiz xidmətlər göstərən Cəfər Cabbarlı bir zamanlar:

Coşğun Xəzər oynar ayaqlarında,
İşiq saçan nefti torpaqlarında,
Tarixlərin qızıl yarpaqlarında,
Dadlı-dadlı sözləri vərlərkəmin.

deyə öydüyü Azərbaycanın yeni-dən müstəqilliyinə qovuşduğu günləri görməyin həsrəti ilə bu dünyaya gözlerini yumdu. Kino sahəsində tükənəməz enerji, böyük təəs-sübkeşliklə, canyanıqlıqla gördüyü işlər unudulmadı. 1960-cü ildə kinostudiyaya onun adı verildi.

Ureyi ona vəfasızlıq etdi. Cəfər Cabbarlı bu dünyada heç vaxt itirmədiyi arzularını, sarsılmaz ümidlərini qoyub gətirdi. Arzuları ağı buldukları döndü. Heç zaman məmləkətinin göylərindən çəkilmədi. Və o günlər gəldi. Bu gün Cəfər Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında peşəkar milli kadrlarımızın iştirakı ilə yeni filmlər çəkilir, millətin vətənsəvər övladlarının qəhrəmanlıq salnamələri ekranlaşdırılır.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

Dünya olduğu kimi

Dünyanı "qovuran" istilik

Müasir dövrdə insanlığı narahat edən ən ciddi və həlli vacib problemlərdən biri global istiləşmədir. Qlobal istiləşmə - Yer atmosferinin və Dünya okeanının orta illik hərəkətinin tədricən artması prosedir.

Klimatologiya ilə məşğul olan alimlər global istiləşmənin baş verməsini vaxtında etiraf etməsələr də, sonda məsələnin ciddiliyini nəzərə alaraq, XX əsrin II yarısından başlayaraq gənciyyətlə qlobal istiləşmə baş verdiyini elan edirlər. Onlar bunun təsirinə çox ciddi olacağını vurğulayaraq heyəcan təbii çalmağa başladılar. Bəs qlobal istiləşmənin baş vermə səbəbləri hansılardır?

Əsas səbəb istixana effekti yaradan təbii qazlarla bağlıdır. Məlumdur ki, biz Yer səthində orta hesabla +20 dərəcə Selsi hərəratdə yaşayırıq. Bunun səbəbi Yer atmosferində su buxarı, karbon, metan, ozon və s. qazlardan ibarət təbii qazların mövcud olmasıdır. Bu təbii qazlar Yer atmosferində təxminən 25 kilometrlik yüksəklikdə yerləşir. Həmin atmosfer təbəqəsi Günəşin istilik şüalarını Yerə doğru maneəsiz buraxır, yəni bu istilik şüaları Yer atmosferindən uduqlanmadan keçirlər. Şüalar Yer səthindən əks olunub, həmin təbəqəyə çatanda qazlar bu şüaları əks etdirərək yenidən Yerə qaytarırlar. Bu proses eynən insanın yerde yaratdığı süni istixanalarda baş verən proseslərə bənzəyir. Mehız bu tənzimləmə hesabına Yer səthində orta illik hərərat +18-20 dərəcə Selsi olur. Əgər bu təbii qazlar olmasaydı, onda planetimizdə -20 dərəcə Selsi şaxta olardı. Yer səthi buza örtülürdü, su maye halında deyil, buz halında olardı. Deməli, istixana qazları özlüyündə Yerdəki həyat üçün çox vacibdir. Onlar Günəşdən Yer səthinə düşən enerjinin tam səpilməsini qarşısını alır, planetin səthində həyat üçün zəruri temperatur intervalını təmin edir. Lakin bu qazların miqdarı yüksəldikcə temperatur həddən çox artaraq təhlükəli həddə yaxınlaşır. Bu, "istixana" effekti adlanır. Yer səthində "istixana qazları"nın konsentrasiyasının artması yerdəki artıq infraqırmızı şüalanmanın geriye - kosmosa səpilməsini qarşısını alan "qaz örtüyü"ne çevrilir. Nəticədə Yer səthi nazik təbəqə ilə örtülüb istixanaya bənzəyir. Sonda Günəşdən gələn enerjinin böyük hissəsi Yerə yaxın qatlarda toplanaraq onun səthinin və atmosfer havasının qızmasına səbəb olur.

raq onun səthinin və atmosfer havasının qızmasına səbəb olur.

Global istiləşmə hansı problemlərə gətirib çıxarır, həyatımıza necə təsir edir?

Dünya iqlim sistemində dəyişikliklərə səbəb olan qlobal istiləşmənin təsirləri ən yüksək zirvələrdən, okean dərnliliklərinə, ekvator qütblərə qədər dünyanın hər yerində hiss edilir. Qütblərdəki buzlaqlar əriyir, dəniz suyu səviyyəsi yüksəlir. Məsələn, 1960-cı illərin sonlarından bu yana Şimal yarımkürəsində qar örtüyündə yüzde 10 azalma olub. XX əsr boyunca dəniz səviyyələrində də 10-25 sm arasında artım olduğu müəyyənənib. Qlobal istiləşməyə bağlı olaraq, dünyanın bəzi bölgələrində qasırğalar, sellər və daşqınların şiddəti və sıxlığı artarkən bəzi bölgələrdə uzun, davamlı, güclü quraqlıq və səhrələşmələr baş verir. Qışda istilik artır, yaz erkən gəlir, payız gecikir, heyvanların köç dövrləri dəyişir. İqlim dəyişikliklərinə dözü bilməyən bitki və heyvan növləri ya azalır, ya da tamamilə yox olur.

Planetimizin orta temperaturunun qalxmasını hava axınlarının şiddətini artıracağı, ekoloji sistemə məhv edici təsir göstərərək bəzi meşələri tam, yaxud qismən yox edəcəyi, bəzi heyvan növlərinin nəslini kəsəcəyi gözlənilir. Səhrələşmənin artacağı, quraqlıq ilə bağlı iflic olan kənd təsərrüfatının gətirəcəyi yoxsulluq və səfalət də bədbin gözləniləndir. Çoxsaylı məlumattlar sübuta yetirir ki, qlobal istiləşmə insanların da sağlamlığına ciddi təsir göstərir. Fasieli meteoroloji hadisələr, ərzaq və su ehtiyatlarına təsir edən qeyri-sabit iqlim şərait, infeksiyon xəstəliklərinin baş verməsini yeni modelləri və ekosistemlərin dəyişməsi ilə xəstəliklərin yaranması - bütün bunlar qlobal istiləşmədən irəli gəlir və sağlamlıq üçün təhlükə törədir. Alimlər iqlim dəyişikliklərinin ürək, tənəffüs yolu, yoluxucu, allergik və bəzi digər xəstəliklərə təsir göstərdiyi fikrindədirlər.

Planetimiz kompleks bir sistem olub, özünü tənzimləmək xüsusiyyətinə malikdir. Lakin bəzi alimlər hesab edir ki, "istixana" qazları içərisində karbon daha böyük paya sahib olduğu üçün qlobal istiləşmənin qarşısını almağa yönəlməz ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Sonrakı illər okean miqyasında keçirilən təcrübələr Con Martinin fikirlərini təsdiq etdi. Belə çıxır ki, qlobal istiləşmənin qarşısını almaq üçün okeanlara dəmir tərkibli gübrələr vermək lazımdır...

1860-cı ildən günümüzdə qədr tutulan qeydlər qlobal istiliyin 0,5-0,8 dərəcə artmış olduğunu göstərir. Elm adamları heyəcan təbii çalır ki, temperaturun 1,5 dərəcəni keçməsi üçün karbon qazı tullantıları 2030-cu ilə kimi 45 faiz azaldılmalı, 2040-cı ilə kimi sıfıra çatdırılmalıdır. Bunun həll yollarından biri Con Martinin kəşfidir. Problemin qlobal olduğunu düşünəndə, bir çıxış yolunun olması belə sevindirici sayılmalıdır. Axi söhbət planetimizin, bütün insanlığın gələcəyindən gedir...

Xeyalə MURADLI, "Azərbaycan"

Bilirsinizmi...

- + Vakuunda (havasız və cazibə qüvvəsinin olmadığı məkanda) ağlamaq mümkün deyil. Çünki göz yaşa aşağı doğru hərəkət edə bilmir və gözəndə yaş çıxmır.
- + Sevdiyimiz insana baxarkən göz almaqçı 45% böyüyür.
- + 600 kiloqramlıq balınanın ürək damarının içinə bir insan yerləşə bilər.
- + Zəhər tüpürən Hindistan kobrası qurbanının gözüne 2,4 metr uzulaqdan dəqiqliklə tüpürür.
- + Delfinlər bir gözü açıq yadırlar.
- + Nauru dünyada rəsmi paytaxta malik olmayan yeganə respublikadır.
- + İlanlar 3 il boyunca qidalanmadan yata bilərlər.
- + Dünya üzərində yaşayan bütün canlıların 70%-i bakteriyadır.
- + Qeydə alınmış ən böyük dalğa Yaponiyanın İshagaki adasında 1971-ci ildə 85 metr hündürlüyündə olub.
- + Gün ərzində bir qutu siqaret çəkən şəxs həyatının hər ilindən bir neçə saniyə məhv olur.
- + İllərdir tarix dərslərində keçilən "Yüzlük müharibə" (1337-1453) əsliində fasilələrlə 116 il davam etmişdir.

Uçan robotların sınağı keçirilib

Beynəlxalq Kosmik Stansiyada "Astrobee Bumble" uçan robotunun ilk sınaqları başa çatıb. Stansiyaya avtomatik rejimə xidmət göstərəcək robot daha təkmil qurğuların yaradılmasına kömək edəcək məlumatlar toplayacaq.

"Bumble" stansiyada işləməsi nəzərdə tutulan robotlardan biridir. "Honey" və "Queen" adlanan digər iki robot astronomların diqqətini elmi tədqiqatlara yönəltmək üçün ekipaja kömək edəcək və gündəlik tapşırıqları yerinə yetirəcək. ABŞ Kosmik Agentliyinin (NASA) nümayəndələrinin fikrincə, bu, həmçinin stansiyada insanların sayını azaltmağa imkan verəcək.

"Astrobee" sistemində robotlarla yanaşı, enerjiidulma stansiyası daxildir. Agentlik nümayəndələrinin sözlərinə görə, robotlar Beynəlxalq Kosmik Stansiyada çəkisizlik şəraitində sərbəst uça biləcəklər. "NASA" mütəxəssislərinin qənaətinə görə, sistem sınağı gələcək kosmik uçuşlar üçün təkmilləşdirilmiş yeni avadanlıq və proqramlar hazırlamağa imkan verəcək.

Smartfon kosmosa göndərildi

Çin Xaomi şirkəti öz istehsal olan smartfonunu kosmosa göndərib. Təcrübə çərçivəsində smartfon 35.000 metr yüksəkliyə qaldırılıb.

Smartfon məni 58 dərəcə temperaturun və 1 paskal atmosfer təzyiqinin olduğu bir şəraitdə qalıb. Kosmosda 2 saat qalandan sonra smartfon salamat şəkildə Yer kürəsinin səthinə geri qayıdıb. Bununla belə, kosmosda olan zaman smartfon üzə arxa kamerası vasitəsilə çox maraqlı fotolar da çəkib.

Təbiətin dostları

Əsnəməyi bacarmayan yeganə heyvan

Dünyanın ən hündür canlı olan zürafə təbii şəkildə yalnız Afrikada yaşayır. Ümumiyyətlə, savannalarda, otlaqlarda və açıq meşələrdə, akasiya ağacının yetişdiyi bölgələrdə həyatlarını davam etdirirlər.

Uzun boynu ona yerde bitən otla yemlənməyə çox mane olsa da, əvəzində üst dodağı və uzun dil ilə hündür budaqlardakı yaşıl yarpaqları da qoparmağa imkan verir. Zürafələrin səs telləri yoxdur.

Bu canlı yaşayışa bilmək üçün ürayından iki metr yuxarıda yerləşən beyninə qan göndərməlidir. Buna görə də olduqca güclü ürəyə ehtiyacı var. Zürafənin ürəyi 350 mm Hg-lik təzyiqlə qan vura biləcək gücə malikdir. İnsanı öldürə biləcək qədər güclü olan bu sistem xüsusi qapalı yerdə yerləşib. Təzyiğin ölümcül təsirini aradan qaldırmaq üçün bura kiçik damarlarla əhatə olunub. Başdan ürəyə qədər olan hissədə yuxarı çıxan və aşağı enən damarların əmələ gətirdiyi U şəklində bir sistem mövcuddur. Qanın əks istiqamətdə axdığı damarlar təzyiqli sifırı endirir, beləliklə də, heyvan ani qanamalara səbəb olan daxili təzyiqlərdən xilas olur.

Sağlam həyat

Arıqlamağın faydaları - bir çox xəstəlikdən azad olacaqsınız

Bədən çəkisinin normal olması insanın sağlamlığında olduqca böyük rol oynayır. Artıq çəkidən azad olmaqla siz özünüzi bir çox ciddi xəstəliklərdən qoruya bilərsiniz.

- Ürək-damar sistemi xəstəlikləri
Artıq çəkisi olan insanlarda normal çəkisi olan insanlarla müqayisədə ürək-damar sistemi xəstəliklərinin riski 3-4 dəfə çoxdur. Belə insanlarda ürək böyük gərginliyə məruz qalır və bu ürayın daha tez yaşlanmasına, müxtəlif pozulmalara səbəb olur.

- Şəkərli diabet
Statistika göstərir ki, 2-ci tip şəkərli diabetli olan insanların 90%-də artıq çəki var. Piylənmə zamanı karbohidrat mübadiləsi pozulur, hüceyrələrin insulina qarşı həssaslığı azalır. Bunlar isə şəkərli diabetin inkişafına təkan verir.

- Qaraciyərin piylənməsi (hepatoz)
Artıq çəkisi olan insanlarda piy qaraciyərdə yığılmağa başlayır. Nəticədə orqanın fəaliyyəti pozulur, ağır, gəriyədənmez pozulmalar inkişaf edir.

- Oynaq xəstəlikləri
Artıq çəkisi olan insanlarda oynaq (söhbət bütün oynaqlardan və o cümlədən onurğa sütunundan gedir) həddindən artıq yüklənir və bu da oynaqlarda pozulmaların inkişafına gətirib çıxarır.

Sağlıq olsun

"Mənə dəniz verin..."

Həkim məsləhəti

Artıq çimərlik mövsümü başlayıb və yayın qızmarından can qurtarmaq istəyənlər üz tutub dənizə. Amma dənizdə çimmək təkcə sərinləmək üçün deyil, həm də insan orqanizminə fayda verir.

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da insan orqanizmi üçün çox xeyirlidir. Yodun antiseptik təsiri malik olduğunu deyən həkim sözlərinə görə, qalxanvarı vəzin xəstəlikləri zamanı yod çatışmazlığından əziyyət çəkən şəxslər mütəmadi olaraq dəniz kənarına gətdikdə dərmana ehtiyac olmadan da sağala bilərlər. Yod həm dəniz suyu, həm də onun havası vasitəsilə dərindən keçərək orqanizmə daxil olur. Dəniz suyunun tərkibində olan duzlar, mikroelementlər bir çox oynaq xəstəliklərinin, sinir sisteminin, hətta dəri xəstəliklərinin sağlamlığına kömək edir. Amma diqqət etmək lazımdır ki, gətirdiyiniz çimərliyin suyunu təmiz olsun.

Həkimin sözlərinə əsasən, günəşli hava çimmək üçün faydalı olsa da, günəşin qızmar vaxtlarında dənizə girmək zərərli olur. "Günəş şüaları dənizin suyuunda olan bəzi mikrobları məhv edir, ancaq güntorta saatlarında infraqırmızı şüalar çox olur və onlar dəniz suyunun tərkibində olan mikroblara təsir edə bilər. Buna görə də həmin vaxt dənizə girmək məsləhət deyil".

Terapevt İbrahim Əfəndiyev bildirir ki, səhər tezdən və axşam saatlarında dəniz kənarında havada yod təbəqəsi yaranır ki, bu da

Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının yaranmasından 85 il ötür

Azərbaycan musiqinin beşiyidir, laylası, saz havaları, muğamları ilə... Təsadüfi deyil ki, minilliklərin, əsrlərin yaddaşından cılalana-cılalana günümüzdə süzülüb gələn milli musiqimiz ecazkarlığı, ruha qida verən avazı ilə indi də dünyanı heyran edir, musiqi xəzinəsini öz nadir inciləri ilə zənginləşdirir. Qədim ənənələr üzərində köklənən musiqi mədəniyyətimiz dəyişməz Üzeyir bəy Hacıbəylinin misilsiz fəaliyyəti ilə yeni mərhələyə qədəm qoymuş. Bu mərhələ Avropa anamlı bəstəkar yaradıcılığının meydana gəlməsi ilə bağlı idi. İlk bəstəkarımız Üzeyir bəy Hacıbəylinin 1908-ci ildə səhnəyə qoyulmuş "Leyli və Məcnun" operası ilə intibahı başlayan musiqimiz daha sonra opera, balet, operetta, simfoniyə və s. kimi janrların yaranmasına tökmə verdi.

Üzeyir bəyin əmanəti

Üzeyir bəy Azərbaycan musiqisinin zirvəsinə çıxır açdı və sonradan bu izi xeyli istedadlı gənc uşurla davam etdirir. Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Cövdət Hacıyev, Niyazi, Səid Rüstəmov, Tofiq Quliyev, Arif Məlikov, Vəlif Adıgözəlov, Fıraq Əlizadə kimi dünyəvi-yaslı nəhənglər yetişdi. Və bu musiqi dahilərinin formalaşmasında 85 yaş tamam olan Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının müstəsna rolu oldu.

Musiqinin əlamətdar günü

1933-cü ilin iyun ayında Bəstəkarlar İttifaqının 15 nəfərdən ibarət Təşkilat Bürosu yaradılır. Yeni quruma rəhbərlik milliyətçə rus olan Sergey Panyeyev həvalə olunur. Peterburq saray kapellasında musiqi təhsili görmüş Sergey Panyeyev 1907-ci ildən etibarən Tiflis və Bakıda yaşayırdı, əsasən teatrda işləyərək dram tamaşalarına musiqi tərtibatı verməklə məşğul olurdu. Təşkilat Bürosunun 1934-cü il iyun ayının 17-də keçirilmiş iclasında Bəstəkarlar İttifaqının təsis yığıncağının çağırılmasına qərar verilir. 1934-cü il iyunun 30-da 17 nəfər - Ə.Bədəlbəyli, Z.Hacıbəyli, Niyazinin və digərlərinin iştirakı ilə ümumi yığıncaq keçirilir. Daha sonra itifaqın işinə Üzeyir bəy Hacıbəyli və M.Maqomayev də cəlb olunur.

İttifaqın baxçasarayı ilk sədri...

Bəstəkarlar İttifaqının əsasən başqa millətlərin təmsil olunduğu ilk yığıncağında isə təşkilatın sədri vəzifəsinə Baxçasarayda doğulmuş, mənşəcə Kırım tatarı olan 31 yaşlı Asan Refatov seçilir. O, ali musiqi təhsilini Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında almışdı. Təftiş komissiyasının sədri vəzifəsi isə gələcəyin böyük dirijoru və bəstəkara, 22 yaşlı gənc Niyaziyə həvalə olunur. Ü.Hacıbəylinin Bəstəkarlar İttifaqında ilk iştirakı 1934-cü il dekabrın 12-də çağırılmış yığıncağın protokolundan aydın olur. Həmin yığıncaqda mətbuat səhifələrində musiqiyə aid qeyri-peşəkar, savadsız jurnalist yazılarının yer alması məsələsi müzakirə olunur və Bəstəkarlar İttifaqında tənqid və musiqişünaslıq bölməsinin yaradılması məsələsi zəruri sayılır. Bölməyə Ü.Hacıbəylinin rəhbərlik etməsi qərar alınır. 1935-ci il iyunun 23-də ümumi yığıncağın qərarı ilə yeni sədr və onun müavini seçilir. A.Refatovun fəaliyyəti passiv qiymətləndirilər və onun yerinə yuxarı instansiyaların təklifi ilə Əli Kerimov təyin olunur. Üzeyir bəy onun müavini, eyni zamanda

"Musiqişünaslıq və tənqid bölməsi"nin rəhbəri kimi fəaliyyətini davam etdirir.

Üzeyir bəy mürəkkəb və ziddiyətli dövrdə ittifaqa rəhbərlik edir

1937-ci il fevralın 15-də Bəstəkarlar İttifaqında növbəti hesabat-seçki toplantısı keçirilir. Təşkilata sədr seçilən Üzeyir Hacıbəyli çox mürəkkəb və ziddiyətli şəraitdə ona başçılıq edir. Üzeyir bəyin sədrliyi ilə 1937-ci il martın 10-da Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının ümumi iclasında 3 yaradıcılıq növü üzrə 34 nəfər üzv təsdiq olunur. Bura 17 bəstəkar, 7 musiqi xadimi, 3 xalq improvizəçisi, 7 ifaçı daxil edilir. ABl-nin fəaliyyətinə gənclərin cəlb olunması ilə milli kadrların cəkisi xeyli artır. İttifaqın "Gənclər bölməsi"ndə Qara Qarayev, Cövdət Hacıyev, Zakir Bağirov, Səid Rüstəmov, Tofiq Quliyev kimi istedadlı bəstəkarlar fəal iştirak edirlər.

1948-ci ildə Üzeyir bəyin vəfatı ilə Bəstəkarlar İttifaqının tarixində müstəsna əhəmiyyətə malik böyük bir epoxa - Hacıbəyli epoxası başa çatır. Yaradığı ilk illərdə cəmi bir neçə milli kadrların təmsil olunduğu ittifaqda 1948-ci ilin əvvəlində 55 üzv - 45 bəstəkar və 10 musiqişünas vardı. Ən başlıca nailiyyət isə bu üzvlərin böyük əksəriyyətinin - 33 nəfərin azərbaycanlı olması idi. Üzeyir bəy özündən sonra milli musiqi mədəniyyətinə irəliləyən doğru aparmaq iqtidarına malik, ona sidiq ürəkədən xidmət etməyi bacaran çox istedadlı və güclü bəstəkar ordusunu yetişdirməyə nail olur.

1990-cı ildə Azərbaycan dilində keçirilən ilk qurultay

1948-ci ildə ittifaqın sədri vəzifəsinə Ü.Hacıbəylinin tələbəsi, bir çox mahnıların bəstəkara, Xalq çalğı aletləri ansamblının bədii rəhbəri Səid Rüstəmov seçilir. Daha sonra, 1953-cü ildən 1982-ci ilə qədər Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı tarixində 30 illik böyük bir mərhələ mehız Qara Qarayev adı ilə bağlı olur. O, bu təşkilatı SSRİ Bəstəkarlar İttifaqının ən qabaqcıl qurumları səviyyəsinə yüksəldə bilir.

1956-cı ilin martında Bakıda Azərbaycan bəstəkarları özərlərinin ilk qurultayını keçirir. 1990-cı ilin fevralında isə ölkədəki qarışıq vəziyyətə baxmayaraq, bəstəkarlar VII qurultaya toplaşır. İlk dəfə Azərbaycan bəstəkarlarının qurultayı konsert proqramları olmadan, yeni musiqisiz keçir və diqqət yalnız təşkilat məsələləri üzərində cəmləşdirilir. Hə-

min qurultay ana dilində, yeni təşkilatın tarixində ilk dəfə Azərbaycan dilində aparılır.

Təşkilatın növbəti qurultayı isə uzun fasilədən sonra 2007-ci ildə keçirilir. Qurultayın yekunu olaraq İdarə Heyəti seçilir, xalq artisti, professor Fıraq Əlizadə sədr, xalq artisti Aqşin Əlizadə, Ramiz Zöhrabov və əməkdar incəsənət xadimi Eldar Mansurov katib seçilir.

Bəstəkarlar İttifaqının tarixində ən böyük hadisələrdən biri

Bəstəkarlar İttifaqının tarixində ən böyük hadisələrdən biri Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə ittifaqın binasının əsaslı təmir və yenidənqurulması olub. 2009-cu il sentyabrın 1-də binanın açılış mərasimində Prezident İlham Əliyev və Mehriban xanım Əliyeva iştirak edib. Əsas 1912-ci ildə qoyulan üçmərtəbli memarlıq abidəsində yüksək səviyyədə təmir və yenidənqurma işləri aparılıb.

Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə həyata keçirilən beynəlxalq miqyaslı musiqi layihələrində Bəstəkarlar İttifaqının fəaliyyəti genişdir. Qurumun təsis etdiyi "İpək yolu" Beynəlxalq Musiqi Festivalı qədim tarixə və zəngin musiqi ənənələrinə malik Şəki şəhərində keçirilir. Heydər Əliyev Fondu, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilən Mstislav Rostropoviç, Qara Qarayev adına, eləcə də Qəbələ Beynəlxalq Musiqi festivallarında da müasir Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin qurucusu, Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin yaradıcısı Üzeyir bəy Hacıbəylinin xatirəsi daim yad edilir.

Azərbaycan peşəkar musiqisi təşəkkül tapdığı zaman ərzində dünya musiqi xəzinəsinə ölməz əsərlər bəxş edib və Azərbaycan bəstəkarları XXI əsrə böyük sərvətlə, musiqi xəzinəsi ilə daxil olublar. Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı öz missiyasını bu gün də davam etdirir. Peşəkar musiqiçilərimizin neçə-neçə nesillərinin formalaşmasında, musiqi xəzinəmizin yeni-yeni əsərlərlə zənginləşməsində, mədəniyyətimizin bütün dünyada təbliğində ayrı-ayrı sənətkarların fərdi istedad və bacarığını qeyd etməklə bərabər, bu insanları doğma, isti bir ocaq kimi öz ətrafında cəmləyən Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının müstəsna rolu danılmazdır.

Yasəmən MUSAJEVA, "Azərbaycan"

İyunun əvvəlində Ermənistan silahlı bölmələrinin Tərtər rayonu istiqamətində atəşkəs rejimini kobud surətdə pozaraq tərxiat törətməsi

nəticəsində şəhid olan Azərbaycan Ordusunun əsgəri Xəlilov Elşən Vüqar oğlunun ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının

Şəhid Elşən Xəlilovun təltif olunduğu medal ailəsinə təqdim edilib

Prezidenti adından müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun əmri ilə təltif olunduğu "Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə" üçüncü dərəcəli medalı bu gün şəhidin ailəsinə təqdim edilib. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Gədəbəy şəhərində Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən mərasimə nazirliyin rəsmiləri, Gədəbəy Rayon İcra Hakimiyyətinin rəhbərliyi, hüquq mühafizə orqanlarının, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin Gədəbəy rayon şöbəsinin əməkdaşları, hərbi qulluqçular, ziyalılar və şəhid ailələri üzvləri iştirak ediblər.

Əvvəlcə xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib, Dövlət himni səsləndirilib.

Gədəbəy Rayon İcra Hakimiyyətinin rəhbərliyi tədbirdə çıxış edərək ölkəmizdə ordu quruculuğu sahəsində aparılan işlətlərdən, Azərbaycan Ordusunun dünyanın 50 ölkəsinin güclü orduları sırasından yer almasından söhbət açıb.

Müdafiə Nazirliyinin nümayəndəsi, əməkdar incəsənət xadimi, Prezidentin fərdi təqaüdçüsü, polkovnik Abdulla Qurbanı müdafiə nazirinin əmri ilə ocağın və medalı şəhidin atası Vüqar Xəlilov təqdim edib. Şəhidin atası və anası "Vətən sağ olsun!" deyərək ölkə rəhbərinə, Müdafiə Nazirliyinə rəhbərliyinə dərin minnətdarlıqlarını bildirib. Tədbir vətənpərvərlik mahnıları ilə başa çatıb.

Avropa Oyunları

İdmançılarımız daha 2 qızıl, 1 gümüş və 1 bürünc medal qazanıblar

Əvvəlki 1-ci səh.

Il Avropa Oyunlarının doqquzuncu günündə atletlərimiz dörd növ - yunan-Roma güləşi, boks, karate və bədii gimnastika yarışlarında mübarizə aparıblar.

Boks yarışlarında 81 kiloqram çəki dərəcəsinə yarışan təmsilçimiz Loren Alfonso Domingez millimizin aktivinə dördüncü qızıl medal yazdırıb. O, qızıl medal uğrunda görüşdə britaniyalı Ben-camin Uittakera 3:2 hesabı ilə qalib gəlib.

"Minsk 2019"da Azərbaycanın beşinci qızıl medalını karateçi Asiman Qurbanlı (+84 kq) qazanıb. Karateçimiz helledici qarşılaşmada xorvatiyalı And-

cela Kvesiç üzərində qələbə qazanıb. Kumite yarışlarında qadınların mübarizəsində 68 kiloqram çəki dərəcəsinə mübarizə aparın İrina Zaretska yalnız finalda uduzaraq gümüş medalla kifayətlənmiş olub. Kata yarışlarında çıxış edən Roman Heyderov isə üçüncü yeri tutub.

Il Avropa Oyunlarında yunan-Roma güləşi yarışlarının ikinci günündə üç idmançımız mübarizəyə qoşulub. Güləşçilərimizdən İslam Abbasov (87 kq) yarımfinala vəsiqəni təmin edib. Bundan başqa, 130 kiloqram çəki dərəcəsinə mübarizə aparın Sabah Şəriət dördüncü finalda uduzsa da təsəlliverici görüşdə iştirak

hüququ qazanıb. Oyunlarda 97 kiloqram çəki dərəcəsinə yarışan Orxan Nuriyev isə ilk görüşdə uduzaraq mübarizəni səki-zədbir finalda dayandırın.

Beləliklə, "Minsk 2019"un doqquzuncu günündə Azərbaycan idmançıları 2 qızıl, 1 gümüş və 1 bürünc medal qazanıblar. Hazırda milli komandamız 5 qızıl, 7 gümüş və 12 bürünc medalla doqquzuncu sırada qərarlaşıb.

Hazırda II Avropa Oyunlarında medal siyahısına Rusiya komandası başçılıq edir. Rusiyalı idmançıların aktivində 91 (39-18-34) medal var. İkinci yerdə Belarus 61 (22-14-25), üçüncü pillədə isə İtaliya 34 (11-13-10) yığmaları qərarlaşıblar.

Fransada anomal istilər

Fransada üç nəfərin həyatına son qoyan istilər əvvəlki rekordun kecmişdir. Ölkənin cənubunda yerləşən Qallarq-le-Montü şəhərində temperatur 45,8 dərəcəyə çatmışdır. Əvvəlki rekord 2003-cü ildə (44,1 dərəcə) qeydə alınmışdır. O vaxt minlərlə adam həlak olmuşdur.

ərazilərdə isə ikinci təhlükə dərəcəsi elan olunmuş, 4 min məktəb bağlanmışdır. İspaniyada da bir neçə nəfər istidən dünyasını dəyişmişdir. Kataloniya muxtar rayonunda isə son 20 ilin ən güclü yanğınıları ilə mübarizə aparılıb. Bu ölkədə havanın hərərti 42 dərəcəyə yaxınlaşır. Alimlər və ekspertlər havanın gecə saatlarında da isti keçməsindən narahatdırlar.

Ölkənin cənubunda yerləşən dörd vilayət üçün qırmızı xəbərdarlıq edilmişdir. Digər

ABŞ Senatı Trampın səlahiyyətlərini məhdudlaşdırmadı

Prezident Donald Trampın səlahiyyətlərinin məhdudlaşdırılması haqqında demokratların hazırladığı qanun layihəsi ABŞ Konqresinin Senatında bloklanmışdır. Səsvərmə zamanı 40-dən çox senator sənədin əleyhinə səs vermişdir. Onların əksəriyyəti respublikanlar olmuşdur. Sənədi 45 senator dəstəkləmiş-

dir. Qanun layihəsinin qəbul edilməsi üçün 100 səsədən azı 60-ı tələb olunurdu. Trampın səlahiyyətlərini İrana qarşı hərbi əməliyyatlar məsələsində məhdudlaşdırmaq təklif edilmişdir. Qanun layihəsi qəbul ediləcəyi təqdirdə Prezident öz qərarını Konqreslə razılaşdırmalı olacaqdı.

Əfqanıstanda

24 hərbi öldürüldü

Əfqanıstanda ekstremistlərin nəzarət-keçid məntəqələri hücumu nəticəsində azı 24 hərbi həlak olmuşdur. Bu barədə yerli hakimiyyət orqanları istinadən "Sinxua" agentliyi xəbər verir.

Məlumatla görə, hadisə ölkənin şimal-şərqində yerləşən Bağlan əyalətinin Nahrin rayonunda baş vermişdir.

Rayonun başçısı Fəzliddin Muradinin dediyinə görə, dənən səhər "Taliban" silahlıları Nahrin rayonunda yerləşən hərbiçilərin nəzarət-keçid məntəqələrinə güclü hücum etmişlər. Nəticədə 24 nəfər həlak olmuş, 9 nəfər yaralanmışdır. Hücum faktı ilə bağlı təhqiqata başlanmışdır.

B İ L D İ R İ Ş

"Azərsu" ASC-nin daxili vəsaiti hesabına tikinti materiallarının 3-cü LOT üzrə Beton məmulatlarının və sementin satın alınması məqsədilə keçirilən tenderdə iştirak etmək üçün tender təklifi vermiş iddiaçıların sayı üçdən az olduğu üçün tenderin davamından imtina edilir.

İddiaçılar "Azərsu" ASC-nin Təchizat və Satınalmaların İdarə Olunması Departamentinə (əla-qələndirici şəxs Məmmədyyar Musayevdən, 431 47 67/2288, mammadyar.musayev@azersu.az) müraciət edə bilərlər.

Tender komissiyası

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Milli Məclisin deputatları Hadi Rəcəbli və Hüseynbala Mirələmov Lənkəran Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Taleh Qaraşovla atası

AZAY QARAŞOVUN

vafatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin rəhbərliyi və kollektiv Taleh və Valeh Qaraşovlara atası

AZAY QARAŞOVUN

vafatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Qeydiyyat nömrəsi 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələndirilmiş, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilmişdir

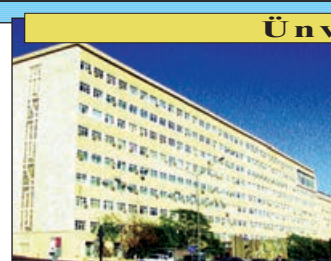
Rəsmi sənəd və çıxışlarda sütyonlanlarla bərabər, dərc üçün göndərilən digər yazılarda fikirlər də Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir

Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır

Gündəlik qəzet

Tiraj 9053 Sifariş 2097 Qiyməti 40 qəpik

BAŞ REDAKTOR
Bəxtiyar SADIQOV

Ünvan

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətləbi prospekti, 529-cu məhəllə, IV mərtəbə
e-mail: secretary@azerbaijan-news.az az.reklam@mail.ru azerbaijan-news@mail.ru www.azerbaijan-news.az

Telefonlar

Qəbul otağı - 539-68-71, Baş redaktor müavini - 538-86-86, 434-63-30, 538-97-96, Məsuliyyət katibi - 539-43-23, Məsuliyyət katibi müavini - 539-44-91, Parlament və siyasət şöbəsi - 539-72-39, 539-84-41, 539-21-00, İqtisadiyyat şöbəsi - 538-42-32, 538-35-55, Beynəlxalq həyat, idman və informasiya şöbəsi - 432-37-68, Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 539-63-82, Reklam şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11, Kompüter mərkəzi - 538-20-87, Fotolüstrasiya şöbəsi - 538-84-73, Məhsul - 539-59-33, Fəks - (+994 12) 5398441